Liber de diuisione Motus

Transmuta

tur aūt transmutãs omne Aliud quidẽ fm accidẽs vt cũ dicimus musicum ambulare qm̃ cui accidit musicum esse hoc ambulat. Hoc autẽ in quo aliq̃d hmõi est mutari. et simplr dicitur mutari. vt q̃cunqꝫ dicũtur fm ptes. sanatur em̃ cor pus. qꝛ oculus aut thoraꝛ. hec aūt ptes totiꝰ corꝛis sunt. Est autẽ etiam aliq̃d qd̃ neqꝫ fm accñs mouetur. neqꝫ in eo qd̃ aliquid ipsius. sed in eo qd̃ ipm mouetur primũ Et hoc ẽ fm seipm mobile. Scdm aūt aliũ motũ et aliũ alterũ est: vt alterabile ꝛ alteratõis sanabile ꝛ calefactibile alteꝛ. est aūt et in mouẽte siliter Aliud quidẽ em̃ fm accidens mouet. Aliud vero fm ptem in eo qd̃ huiꝰ aliq̃. Aliud ꝯo p seipm pmũ. vt medicꝰ q̃dẽ sanat. manus ãt pcutit.

Postq̃ phs determiauit de passionib entꝭ mobilis Iã ꝯsequẽter in hoc q̃nto determiat de diuisione pnci palis passionis scz motus. ꝛ qꝛ passiones hñt oꝛdinem magis ppinquũ ad ipm subiectũ q̃ ptes passionũ. Iõ pus determinauit de passionib q̃ determinat de ptib vel diuisionib passionũ. Est em̃ duplex diuisio motus scz in ptes subiectiuas. et illa diuisio sumit in motu pe nes predicamenta. Alia est diuisio motus in ptes integrales fm q motus diuidit in ptes q̃titatiuas. ꝛ qꝛ p tes subiectiue sunt magis essentiales q̃ ptes q̃titatiue ideo q̃ntus liber in quo determiat de diuisione motus in ptes subiectiuas pcedit sextuꝫ. in quo determinat de diuisione motus in ptes q̃titatiuas. Habet ãt q̃ntus liber tres tractatꝰ. In primo determinatur de diuisione motus. In scdo de vnitate motus. In tercio de contrarietate motuũ adinuicẽ. Quo ad primũ tractatũ intendit diuisionẽ motus in tria predicamẽta. s. in q̃titatẽ. q̃litatẽ et vbi. Et anteq̃ hoc facit pmittit duas alias diuisiones. q̃ruꝫ pma est cõioꝛ q̃ scda. Et est q motus diuiditur in motuꝫ p se pmo. p se scdo. ꝛ p accñs. et illam diuisionẽ pbat pmo ex pte mobilis. deinde ex pte mouentis. et vltimo ex pte termini ad quẽ. Dicit ergo pmo q omne qd̃ mouet vel transmutatur. vel est mobile p se primo et hoc ꝯtingit qñ motus hz immediataꝫ ꝯnectõem ad illud qd̃ oꝛ moueri. sicut totus hõ oꝛ mouerilocalr per se pmo qñ toti hõi ꝯuenit talis motus et nõ pti tñ. Alioꝰ aliq̃d est mobile fm ptez p se scdo. et hꝰ ꝯtingit qñ motus hz imediataꝫ ꝯnectõem ad illud cui motus dicitur inesse. vt si dicamus q homo sanatur. qꝛ oculus vel thoraꝛ. i. pectus sanatur. tũc em̃ manifestuꝫ est q ille motus non inest primo toti cui tñ oꝛ inesse. sed

Dupliciter Motus q̃ mouetur

Aliud est ipse 1° vt motus hominis

Aliud est ipse 2° vt motus sanatur qñ oculus sanatur

Tertius est accidens motus

Folio lxxxvii

prius inest pti. et a pte totũ denoiatur. Tercioꝰ oꝛ aliquid mobile p accñs. qꝛ scz motus nullã habet ꝯnexionem ad illud cui dicitur inesse. sicut dicimus q musicuꝫ ambulat qꝛ musicus nullaꝫ habet habitudinẽ ad motũ ambulationis fm q in se habet musicã. Secũdo exemplificat distingũẽs illos mõs ex pte mouentis. Naꝫ aliq̃d oꝛ mouere tripl'r. vnoꝰ p se. qꝛ motꝰ ꝯuenit sibi actiẽ fz imediatã ꝯnexionẽ. sic oꝛ edificatoꝛ edificare. qꝛ phe ꝯuenit edificatio edificatoꝛi ꝛ hz imediataꝫ ꝯnexionez ad ipm. Alioꝰ aliq̃d dicitur mouere scdo qñ scz motus actiue nõ ꝯuenit sibi pmo sed alteri sicut hõ oꝛ pcutere si manus pcutiat. tũc em̃ pcussio pmo conuenit manui et non homini. Tercio modo dicitur aliquid mouere p accñs. qꝛ scz illud nõ habet oꝛdinẽ ad motũ. sicut musicus dicitur edificare. nã accidit edificãti q sit musicus.

Qm̃ aūt est aliq̃d mouẽs pmũ. est aūt et aliquid quod mouetur. adhuc in quo tempus. Et pter hec ex quo et in quid: Omnis em̃ motus a quodam et in quiddam

Quinq; q̃ pertinent ad Motũ

Hic pter vult exemplificare membꝛa diuisiõis ex pte terminoꝝ Et circa hoc pmittit pambulariter quot requiruntur ad motuꝫ. ꝛ qũo se habẽt illa q̃ reqꝛunt ad motum. Et oꝛ q q̃nq; ꝯcurrũt ad motũ. s. mouẽs. mobile. terminus a quo. terminꝰ ad quẽ. et tps in q̃ est motus. Qd̃ sic pbat. qꝛ motus est ex quod ã in qd̃ã. qꝛ q̃ est ex quod ã sic hz terminũ a q̃. et est in qd̃ã sic hz terminuꝫ ad quez et qꝛ est successiuꝰ. sic hz tps mẽsurãs ipm. et qꝛ est ab aliq̃. sic hz mouens. ꝛ quia illi termini sunt in aliquo. sic cõcurrit mobile.

Alterũ em̃ est qd̃ pmũ mouet et in qd̃ mouetur. et ex quo. vt lignũ. et calidũ. et frigiduꝫ.

Horum autẽ aliud q̃dẽ mobile est. aliud ꝯo in quod. aliud vero ex quo. Motus ãt manifestũ q in ligno nõ in spẽ est. Neqꝫ em̃ mouet neqꝫ mouet spẽs. aut locus. aut q̃ntũ hoc Sz est mouẽs qd̃ mouet: in id qd̃ mouetur

Quinq; mobile et motꝰ

Hic ꝯpat pmissa ad inuicez. ꝛ pmo q mobile distinguatur a duobus terminis. dicens q mobile nõ est terminus. qꝛ mobile in motu dicitur moueri. quia in ipso est motus sicut in subiecto. sed termini motus nec dicuntur mouere nec moueri. q̃ termini motus non sunt mobile. Exempli gratia in motu calefactõis aq̃ aq̃ est mobile et oꝛ calefieri. termini sunt caliduꝫ et frigiduꝫ. sz frigidũ nõ oꝛ frigefieri. nec calidũ calefieri Addit tamẽ arestõ q nihil phibet q termini motuũ dicantur mouẽri p accñs. sicut dictũ est qñ aqua calefacit tũc p accñs dicimus frigidũ calefit

Motꝰ [illegible]

Magis aūt in qd̃ q̃z ex quo mouet. denominabit mutatio. Qñ corruptio in nõ ẽ mutatio est. q̃uis ex esse mutet qd̃ corrũpit. Et generatio in esse q̃uis ex non esse.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Diuisio motus in p se actus & bona

Dem tio a q̃ & ad quē motus

Nic ꝗrat duos terminos ad inuicē dī. q̃ termini nō hnt se eq̃ ēntialr in motu. qz motus dz essentialr denominari a termino ad quē. & nō a termio a quo Cuius rō est. qz terminus a q̃ abijcit in motu. & termin⁹ ad quē acq̃rit. sz vnūqd q̃ dz denoiari ab eo qd est. & nō ab eo qd nō est. sz termin⁹ ad quē est. ergo mot⁹ dz ab eo denoiari ēntialr Ex q̃ sumit hic illa cōis autoritas. q̃ motus est eius dē ēntie cū suo termio ad quē.

Af Mobile qñq̃ pl⁹ hz de termio a q̃ q̃ de termino ad quē. sicut ptz de aq̃ ꝓmo applicata igni q̃ plus hz de frigiditate q̃ caliditate. q̃ videt q̃ mobile dz denoiari a termio a q̃ plus q̃ a termino ad quē Dōm primo q̃uis mobile plus posset denoiari a termino a quo tamen motus non debet denoiari a termino a quo qz de rō ne motus est q̃ abijcit terminū a quo. Scdo dz & facilius q̃ in casu posito adhuc nō est motus calefactionis añq̃ eñ frigidū expellat ē bñ dispō ad calefactōez et iō si calefactio fcat dispōez ad calefactōez. etiā aqua frigida igni applicata dz calefieri. nō rñ ,ppe. qz nō ē ad huc ibi calefactio nisi frigidū sit expulsuz. qz sicut dictū est in tercio hui⁹. mot⁹ fcat forma fluentez in motu. añ q̃ ergo est forma fluens in motu sic nō est motus. Non est ergo motus calefactionis in aq̃ añq̃ sit ibi calor. & tē etiā hz mobile plus de termio ad quē q̃ de termio a quo

Af Corruptio denoiat a termio a q̃. qz est mot⁹ ,p cedēs ab eē ad nō eē. Dz q̃ motū denoiari a termio ad quē itelligit de motu acq̃sitio. i. de motu vbi acq̃rit forma. sz corruptio nō ē mot⁹ acq̃sitiuus. qz nō acq̃rit eē Et sile ē de denoiatōe puatōis. qz puatio nō hz ,ppe denoiatōez. sz denoiat ab habitu. sicut cecitas dz priuatio visus cui⁹ est priuatio

Q̃ quidē igit motus sit dictū est p̄us. species aūt et locus & passiones in que mouet im mobilia sunt. vt scia et calor. Et dubitabit aliquis si passiones motus sunt. Albedo autez & passio ē. Erit eñ in motu mutatio. et fortassis nō est albedo motus. sed albatio

Supponit duo p̄m in Dubiū

Hic soluit vnā dubitatōem q̃ pt oriri ex dictis. & supponit duo. p̄mū q̃d sit motus. scdm est q̃ spēs q̃litatis et locus. et passiones nō mouent sicut dictū est. Dubitatio est an hmōi q̃litates & passiones pñt dici mot⁹. cū tñ eis nō inest. Arguit pl̄s nō. qz si albedo vel frig⁹ vel ꝓsilis forma esset mot⁹ seqrēt q̃ t̄min⁹ mot⁹ eēt motus qz illa st termini mot⁹ Determinādo q̃ ꝓbitatē dz q̃ albedo fortassis nō est motus. sed dealbatio. et dicit fortasse qz nōdum probauit motuz nō esse in suo termino. sicut patebit in sexto huius

Est āt & in illis & qd ē fm accīs. et qd est fm p tē. et fm aliud. & qd p̄mo ē et nō fm aliud vt id qd fit albū. in id qd intelligit mutat fm accīs Dolori eñ accidit itelligi in colorē āt qz ps alb̄ū coloris est. et in europā. qz pars europea thene st. in albū āt colorē p se. Quo q̃dē igitur p se mouetur. et quo fm accidens. et quo fm aliud aliq̃d. & quo ipm p̄mū in mouēti. & in eo qd mouet. manifestuz est & q̃ motus nō in spē sed in eo qd mouet & mobili fm actū sit

Hic explificat ex pte fmiorz ad q̃s de diuisiōe p̄dicta. Intēdit q̃ q̃ st aliqd obiectū albedis fit albū tūc motus termiat in albū p se p̄mo. & t̄minat mot⁹ in colorē p se scdo. qz albū ē ps coloris. s. subiecta. & t̄miat ille motus in illud qd itelligit q̃ accīs. qz accidit t̄mio motus q̃ itelligat. Et ē ꝓsiderandū q̃ nō explificat de termino a q̃ & de tpe. qz illa hnt se magis extrinsece ad motū qz t̄min⁹ a q̃ abijcit & tps est mēsura extrinseca

Scdm q̃dē igit accīs mutatio dimittatur

In oib⁹ ei est & sp & oim. q̃ vo nō fm accīs ē. nō est in oib⁹. sz in ,ptrarijs & medijs & in ,dictione. Hui⁹ āt fides ex inductiōe est. ex medio āt mutat. vtik eñ ipo sicut qd ē ,ptrariū ad vtrūq̃. Est ei q̃dāmō mediū vltima. vñ & B ad illa. & illa ad B q̃dāmō dicūt ,ptria. vt vox media. grauis ad vltimā. subtil ad extremā & fulcum album ad nigrū. & nigrum ad album

Ut de mutatione p se

Postq̃ Ar⁹. posuit vnā diuisionē mot⁹ siue cor q̃ trāsmutant. ñ nō de q̃ motu est agendū. dicēs q̃ trāsmutatio p accīs ē dimittēda. qz illa mutatio repent in oi tpe. in oi t̄mio. & in omi subiecto. & iō qd est p accīs est indet̄miatū. sz qd est indet̄minatū nō pt cadere sub aliq̃ scia. qz scia ,cedit p certa ,ncipia Cū q̃ mutatio p se ē ex det̄minatis in determiata. qz est ex ,ptrijs vel medijs iō de illa est vltert determinādū. Huic ibi (Ex medijs āt) Cōsequenter oñt qd dixit. sez q̃ mutatio p se ē ex ,ptrijs vel medijs. & stat ,pbatio in B. qz mot⁹ est ēntialiter ex ,ptrijs in ,ptrariū. sed mediū est q̃dāmō ,ptrariuz vtriq̃ extremoz. q̃ pt fieri mot⁹ in mediū tanq̃ in ,ptrariū. Mediū eñ ,pparū vni extremoz hz rōem alterius sicut rubeū ,pparū ad albū hz rōem nigri. & ,pparū ad nigrū hz rōem albi. Ex q̃ vltert pt sumi q̃ q̃dāmō ideo est ,ptrariū sibijpsi non pfecta ,ptrarietate. sed fm diuersas ,pparationes. sicut nūc dictū est de rubeo quod habet rationem albi & nigri

Af Utrū motus ,uenient diuidat in motū p se & motū p accīs. Dōm q̃ sic. & rō ē. qz hoc dz alicui ,uenire p se qd hz ,nexionē ad ipm mediatā vel ĩmediatā. & sic comphendit sub se duos modos Quia dz aliq̃d vno mō p se ,uenire alicui qz hz ĩmediatā ,nexionē ad ipm. & tūc sumit p ꝓmo mō. fm quē cōuenit adliq̃d alteri p se ꝓmo. qz nō cōueuit gra alicui ꝓprio. sicz dicim⁹ q̃ aīal ,uenit hōi p se ꝓmo. qz nō ,uenit sibi gra alicui ꝓprio. sed inest sibi ex ,pria diffinitione. Itē risibile ,uenit hōi p se ꝓmo. qz hz ex suis principijs ad ipm ĩmediatā ,nexionē. Sed sensibile nō ,uenit hōi p se ꝓmo. qz ,ueit hōi p aīal. Alio mō cōuenit alicui aliq̃d p se scdo. qz hz ad ipm ,nexionē. sed nō immediatā. & ideo hoc dz tunc alteri p se conuenire. licet fm p tem. qd non cōuenit sibi cōtingenter vel p accīs. Tertio mō cōuenit aliq̃d alteri p accīs. q̃a sez nullaz concs

tonē habz ad illud cui aliq̃d dr ꝓuenire. z tñ inest illi cui dr aliquid p se cōuenire. sicut dicit musicus edificat. q̃a musicuz esse cōuenit p inherentiaz edificatori cui p se cōuenit edificare. Vñ ptz q̃ illa est diuisio analogi in sua analogata. et est diuisio motus cōiter accepti, put se extendit ad mutationē.

Ad 2a illius diuisionis coincidūt. g̃ diuisio nō est bona. Aliis pbat. q: phs octauo hui⁹ diuidit motū in motū p se. z in motuz p accns. z nō ponit motū fm ptē. Dōm q̃ dupl'r dicit motus p accns. vno⁰ q: ꝓuenit alicui p alterū. vel q: ꝓuenit sibi fm ptē vel q: nullā ꝓnexionē habet ad ipm. sic motus p se secūdo etiā vocatur p accns. q: ꝓuenit alicui p alteruz et sic phs octauo hui⁹ accipit motuz p accns. dicēs q̃ ꝑmuz mobile nō mouetur p accns nec fm ptez. Alio⁰ accipit p accidēs fm q̃ hoc solū dr p accns ad qd alterū nullaz hz ꝓnexionē. z sic accipit h p accns. z tūc distinguit ꝓtra p se fm ptez. q: hoc qd ꝓuenit alteri p se fm ptem etiaz habet ad ipm ꝓnexionem

Quicq̃d inest alicui fm ptem h non inest sibi p se. q: p se ꝑsupponit de omi. sz qd inest fm ptez hoc nō inest oi. sz solū vni pti. Dōm dupl'r. Primo q̃ illa ꝑpō p se supponit de oi. hz veritatē, vbi inest aliq̃d p se ꝑmo Secdo pt dici q̃ dupl'r aliq̃d inest oi. vno⁰ fm denoiatiōem. q: totū pt ab illo denoiari. sicut est de illis accidētib q̃ determinat sibi certā ptē in subiecto. q: ab illis accntib pt totū denoiari. sicut totus hō dr sym⁹, ꝓpter symitatē in naso. et postea quelibet pars hois dr syma q̃ includit nasuz symū. sicut facies dr syma. caput dr symū. sic etiā motus q̃ hz ꝓnexionē ad ptē pt totū denoiare. Alio⁰ inest aliq̃d oi fm inherētiaz. z sic manifestū est q̃ motus p se secdo nō inest omi pti. q: nō habet ꝓnexionem ad totum fm inherentiam

Nihil mouet p se ꝑmo. g̃ diuisio mala Probat q: dr in ꝓncipio septimi hui⁹ q̃ q̃q̃d mouetur ab alio mouet. Ordz q̃ ille, ꝑpōes nō sunt opposite. s. q̃ omne qd mouet ab alio mouet: z q̃ aliq̃d mouet p se primo. q: p dr circūstātiaz cause formalis. et sic hoc dicitur moueri p se primo ad quod motus habet immediataz nexionē fm totū sic q̃ illi toti formaliter inest mot⁹ Exē pluz vt homo dr p se ꝑmo sanari qñ totus homo acq̃rit sanitatē fm oēs ptes. z oculⁿ dr p se ꝑmo sanari. qñ tot⁹ oculⁿ p se sanat. sz illa ꝑpositio a vel ab dr circūstātiā cause efficientes. sz nihil mouet effectiue seipm. g̃ nō pt aliq̃d a se ꝑmo moueri. Et si dicatur animal mouet a se ꝑmo. Dōm q̃ hoc nō est moueri a se primo q: mouet a ptē sibi ꝓuncta. scz aīa. Vñ ptz q̃ qñ oculus sanatur tunc ille motus cōuenit oculo p se ꝑmo. sed nō a se ꝑmo ꝑmo. q: cōuenit ei a medico vel medicina.

Motus indiuisibilīū scz subaz separaz nec est fm ptē. nec fm totū. ergo diuisio est insufficiēs. Ordz q̃ phs loq̃t d moribz corpalib. operatōes eīm intellectuales subaz separaz potius dicunt opationes q̃ motus. ꝑñt nihilominus dici motus. sed ꝓpriē et analogice.

Quoniā āt oīs mutatio est a q̃dā z in qdā. manifestat z vtiqz hoc nomē p⁹ aliō eīm aliq̃d. et aliud q̃dē ꝑus. aliud aūt mōstrat posteri⁹ z mutabit mutās quadrifarie Aut ex subiecto in subiectum aut ex subiecto in nō subiectuz. aut ex non subiecto in subiectū. aut ex nō subiecto in nō subiectū. Dico aūt subiectum ex affirmatione mōstratū. Quare nece'e ex his q̃ dicta sunt tres esse mutatōes. s. ex sbiecto in subiectū. et ex subiecto in nō subiectū. et ex nō subiecto in subiectum

Postq̃ phs dixit q̃ mutatio p accns est abiciēda. Cōsequēter diuidit mutatiōem p se. dicēs ex q̃ sic est q̃ oīs mutatio est de quodā in qddā. sicut ptz ex noie mutatōis qd notat variatōez vni⁹ ad alterū. oportet q̃ tot sunt spēs mutatōis q̃t modis ꝓtingit ꝓcedere de quoddaz in quoddā. Sed hoc pt ꝓtingere q̃tuor modis. vt q: ꝓceditur ab ente in actu in ens in actu. vel a termino affirmato in terminū affirmatū. et sic est mutatio de sbiecto in subiectuz. vel, ꝓcedit ab ente in actu ad nō ens in actu z sic est mutatio de subiecto in nō subiectuz. vel ꝓcedit a nō ente in actu in ens in actu. et sic est mutatio de nō subiectn in subiectū. vel, ꝓceditur a nō ente in actu. ad nō ens in actu. z sic est mutatio de nō subiecto in non subiectum. In qua diuisione ponūtur tres species mutationis. scz de nō subiecto in subiectuz de subiecto in subiectuz. et de subiecto in nō subiectum

Cm 3⁰ ꝑ spēs mutatiōs

Que eīm est ex nō subiecto in nō subiectum non est mutatio. propter hoc qoud non est fm contrapositionem. neqz enim contraria. neqz ꝓtradictio est.

Hic excludit vnam obiectionem. quia posset aliquis dicere q̃ sunt quatuor species mutationis. cum sic etiam vna de non subiecto in subiectum. sicut ponebatur in diuisione mutationis. Respondet q̃ ille modus variationis terminorum non facit speciem mutationis Et hoc sic probat. quia omnis mutatio est inter opposita vel contrarie vel contradictorie. quia est eadem cōtradictio oppositorum et terminorum motus. scilicet se non compati. sed mutatio de non subiecto in subiectum non est inter opposita. quia opposita non possunt verificari de eodem. sed due negationes possunt de eodem verificari. dicendo. lignum est non homo et est non asinus. sequitur ergo q̃ mutatio de non subiecto in non subiectum non est species mutationis. Dicit tamen philosophus q̃ aliquid per accidens potest mutari de non subiecto in non subiectum. sicut si aliquid transmutetur de albo in nigrum. tunc per accidēs mutatur de non dulci ad non amarū. sed qd p accidens est nō facit aliquam speciem. ergo talis mutatio non continetur inter species mutationis.

Excludit Dubitaonez

Ex non subiecto quidem igit in subiectum mutatio fm contradictionē generatio est. alia

De no subcto in subcto
De subcto in subcto
De subcto in non subcto

Quintus Liber

quidē igit simpliciter simplex: alia vero qdam cuiusdā. vt ex nō albo in albū. generatio qdez hmōi est. Que vero ex nō esse simplicit in substantiam est. generatō simplex est. fm quā fieri et nō fieri simpliciter dicimus.

De gnatione

Hic manifestat membra pdicte diuisionis. et dicit q muratio de nō subiecto in subiectum vocatur generatio. et est inter ptradictoria. Est aūt duplex generatio. vna est generatio simpliciter. dicta que est ex non ente simpliciter in ens simpliciter sicut est generatio substantialis. Alia est generatio fm qd q est ex nō ente fm qd ad ens fm qd sicut generatio accntalis.

Ar Generatio est inter ptradictoria. qz ptradictoria se habēt sicut affirmatio z negatio. sed termini generationis sunt priuatiue oppositi. quia generatio pūppoit subiectū. z corruptio relinqt subiectū Dōm q duplex ē cōtradictio. quedam est extra genus et per talia contradictoria proceditur in creatione z annihilatione. Alia est contradictio in genere siue contradictio fm qd. et talis contradictio est etiam inter priuatiue opposita. quia priuatio negat formā nō simpliciter sed in subiecto apto nato Per hoc dōm est q generatio est muratio inter contradictoria fm quid. et illa coincidit cum priuatione.

Que vero ex subiecto in non subiectū corruptio est. Simpliciter quidem que ex substātia in nō esse est. Quedā autē ē que ē in oppositam negationē. sicut dictū est in generatione.

De corrupcione

Hic manifestat aliaz ptez diuisionis. z vult q muratio de subiecto in nō subiectū vocat corruptio. et est inter ptradictoria. sicut generatio. Et itez duplex est corruptio. scz simpliciter dicta que est forme substantialis. et fm qd que est corruptio forme accidentalis.

J igitur quid non est dicitur multipliciter z neqz qd est fm pōnem aut diuisionē ptingit moueri. neqz quod est fm potentiā. qei qd ē simplicit fm actum oppositum est. Hoc qdē em non album aut non bonū. tamē cōtingit moueri fm accidēs Erit em homo nō albus. Qd autē simpliciter non hoc aliquid est. hoc nullo modo cōtingit moueri: impossibile est em qd nō est moueri. Si aūt ꝗ z generationē esse motū impossibile erit fit em qd nō est. si em et qd maxime fm accns fit. sed tn verū est dicere qd est qd nō est de eo qd fit simpliciter. similiter autez et quiescere. Hec igitur accidunt incōuenientia si mouea/tur quod non est.

Hic ostendit aresto. q in nulla predictaz partiuz est motus. z hoc probat pmo de generatōe duaby rōnib. scdo de corruptione vna rōe. Prima rō de gnatione ē. illud qd generatur nō mouet. g gnatio nō est mot. Consequentia tenet p locuz a ꝓiugatis. Ans pbatur. q: qd nō est simpliciter in actu hoc nō mouet. sed qd generat nō est simplr in actu sed in potentia. g qd generat simpliciter nō mouet Pro declaratione maioris notandum. q nō ens accipit triplicit. vno. dz nō ens fm q hoc ꝓbum est dz cōpositōem extremorū. z sic verū dicit ens et falsuz nō ens. z sic manifestuz est q mouens nō mouet. qz sic non ens est ens rōnis. sz motus est passio entis realis. Alio modo dicitur aliqd nō ei. qd est in potentia ad esse simpliciter. et hoc etiaz nō mouet. qz non est ens in actu. Tercio modo dicit aliqd nō ens. qz habet potentiam ad ē fm qd. sicut hō dicit esse nō albus vel nō niger. z tale nō ens pt moueri. qz est ens in actu. et tn nō mouetur ex pte subiecti fm qd nō ens. sz fm qd ens in actu habēs potentiā ad esse fm qd est accns Et rō est qz motus est accidens. cū sit eiusdem essentie cuz termino. sed accns pūpponit suū subiectuz. g mot. pre supponit ens in actu. z sic vez est q illud qd nō est in actu nō potest moueri. cum act. scds pūpponat actū primū. sic etiaz ꝓpositio scda q est subiecti cū accidēte pūpponit ꝓpōnem primā que est compositio substantialis in materialibus ptium subiecti.

Et si om qd mouet in loco est. qd aūt non est. nō est in loco: esset em alicubi

Hic ponit scda ratio. que est. om qd mouetur in loco est. sed qd nō est. nō est in loco. g qd nō est nō mouet. sed qd generatur nō est. ergo quod generatur nō mouetur. Maior patet. qz motus localis est primus motuz et sic om quod mouetur naturz est fm locū moueri. z g est in loco. Minor ptz. qz esse in loco pūpponit esse. Sz arguitur quod generatur hoc est. qz dicit Aresto. sexto huius q inceptio in generatione datur p primū instans esse. Rūsio. generatio accipitur dupl. Uno. pur ictudit dispōem pūā ad introducendū formā substantiale z sic quod generatur non est. Alio modo accipit pintroductione forme et sic quis fm instans tpis qd generatur est. tn fm naturaz nō est. qz fm naturā aliqd pus generatur q est. sicut supra dictum est circa diffinitoem motus in tercio.

Neqz iam corruptio motus est. contrariuz quidem em motui motus aut quies. Corruptio aūt generationi contrarium est

Hic pbat vna ratione q corruptio nō est motus. z ista. Si aliqua duo sunt eadem inter se. tunc quicquid est contrarium vni. est contrariū alteri. sed corruptio et motus habent contraria diuersa. qz motui cōtrariatur qes z corruptōi generatio. qz generatio nec est qes nec est motus. g non pūt esse idez corruptio et motus

Qm āt motus mutatio qdaz est. mutatōes āt tres sūt dcē. Harū aūt q sunt fm generationem et corruptōem nō sunt motus. he āt sunt fm ꝓtradictōem nccē est ex subiecto in subie/

etum mutationem motum esse solum. subiec/
ta autē aut cōtraria aut media. et priuatio eñ
ponitur contrarium et monstratur affirma/
tione nidū. et album et nigrum.

Nic cōcludit ex predictis q̄ tercia pars p̄dcē diuisi
onis. s. mutatio de subiecto in subiectū sit motus. ⁊ hoc
sic. qz eñ dictum est q̄ tres st̄ spēs mutatōis. scz de uō
subiecto in subiectuz. de subiecto in nō subiectum. ⁊ de
subiecto in subiectum. et iam probauit q̄ due pme spēs
nō sunt motus. relinquitur ergo q̄ tercia est mot⁹ que
est de subiecto in subiectum

Querit Utz diuisio mutatōis in tres spe
cies sit bene data. Dōm q̄ sic. qd̄
pbat̄ duab⁹ rōnib⁹ fm q̄ duo req̄
runt ad mutatōem. Primo eñ req̄rit ad mutatōez alte
ritas fm pus ⁊ posteri⁹. scdo req̄rit subiectū mutatiōis
Ex pte alteritatis sumit tal' rō. qz alteritas q̄ est fz pus
⁊ posteri⁹ ī mutatōe vl' ē successiua. vl' instātanea. si suc
cessiua tūc ē mutatō d̄ subiecto ī subiectū. si instātanea
habem⁹ pus et posterius tm fm ordinē nature. tūc vel
terminat ad esse siue ad subiectuz. ⁊ sic est gnatio. vel ad
nō esse. et sic est corruptio. q̄ est mutatio de subiecto in
nō subiectū Scdā rō sumitur ex pte subiecti. qz vel sub
iectuz est ens in actu. et sic est mutatio de subiecto in sb
iectū. vel est ens in potētia. ⁊ sic sunt alie due mutatōes.
Etiā pt ratio sumi ex pte subiecti p̄ p̄ patōez ad termi/
nos. qz oportz in mutatōe q̄ subiectū mutatōis accipi
at aliquē terminū quē pus nō habuit. Vel ergo tal' ter
minus est accñtalis. ⁊ sic est mutatio de subiecto in sub/
iectuz. Vel est substātial'. ⁊ h̄ p̄tingit dupl'r. qz vel ter/
minus ad quem est affirmat⁹. ⁊ tunc oz t̄minū a q̄ ē ne
gatuz. ⁊ sic est generatio. vel e⁹. ⁊ sic est corruptio

Ar Nulla est mutatio a termio negato ad terminū
affirmatū nec ecōtra. qz inter p̄uatiue opposita
solū est mutatio. sz negatio opponit affirmatiōi
p̄tradictorie. ḡ. Dōz q̄ duplex est negatio. q̄daz ē ex/
tra genus. i. extra subiectuz. ⁊ sic negatio opponit affir/
mationi p̄tradictorie. Alia est negatio in gñe phisico. i.
in subiecto. et talis est priuatio. qz p̄uatio est negatio in
subiecto apto nato. et eo mō due mutatōes sunt inter
minū affirmatū ⁊ negatū. Uñ ptz q̄ creatio nō est mu
tatio natural'. qz creatio ē inter terinos ⁊ dictoriosimpl'r

Ar Motus est genus ad mutatiōez. ḡ male ponit
mutatio genus ad motū Dōm q̄ ppter eq/
uocationē terinorz istud p̄tingit q̄ q̄ñq̄ muta/
tio ponit genus ad motū. ⁊ q̄ñq̄ ecōtra. Et pro illo sciē
duz q̄ motus capit dupl'r. vno⁰ ppzie. i. fm impōnem
ppaz. et sic dicit alteritatē successiuā de termino in ter/
minū. qz ad hoc proprie est nomen motus imposituz. et
tunc p̄ opposituz muratio etiā capit dupliciter. vno⁰ p
prie. i. fm impositōem illi⁹ nois. ⁊ sic dt alteritatē instā
taneā terminorz. et sic est manifestū q̄ mutatio nō ē mo
tus. nec motus est mutatio. qz alteritas successiua non
est instantanea nec ecōtra. Alio⁰ capitur motus gene/
raliter. ⁊ similiter mutatio fm q̄ motus et mutatio in/
differenter ꝓcant quācūq̄ alteritatez. siue successiuam
siue instātaneā. ⁊ sic mot⁹ ē gen⁹ ad mutatiōez. p̄pe dic
taz et ad motū. p̄pe acceptū. ⁊ sic indūr accipiūtur in di
uersis locis ab Aresto. qz in isto textu capit mutatio cō
muniter. put est genus ad mutationem. ppzie dictam.
et ad motū proprie acceptum. sed in postpredicamen/
tis sumit motus cōiter. put extendit se ad mutationem
ppzie acceptā ⁊ ad motū ppzie acceptum

Ar Ois mutatio est ex subiecto ḡ nulla ē ex nō sub/
iecto. Añs. pbat̄ p⁰ phicorz. vbi dz q̄ in oi trās/
mutatōe oz eē subiectū. Dōm q̄ subiectū capit
dupl'r. vno⁰ p subiecto trāsmutatōis fm q̄ illud dz sub
iectū qd̄ defert formā. sicut materia p̄ma dz subiectum
trāsmutatōis subalis. ⁊ totū ⁊ positū dz subiectū trans/
mutatōis accñtal'. ⁊ isto mō verz ē q̄ oz in oi trāsmuta/
tiōe eē subiectū. Et h̄ pbat̄ p̄mo phicorz. qz vnū ⁊riorz
nō fit ex altero formal'r. qz altrdo nō fit nigredo forma/
lit'. sz material'r. sicz subiectum hñs in se albedinē postea
substat nigredini. Alio⁰ capit subiectū p̄ termino affir
mato. i. p̄ ente in actu. ⁊ sic capit h̄. ⁊ sic est aliq̄ mutatio
q̄ dz de subiecto in subiectū. i. de ente in actu ad ens ī ac
tu. sicut motus ppzie dict⁹. ⁊ aliq̄ est mutatio de nō sub
iecto in subiectū. i. de non ente in actu ad ens in actu. sic
generatio. Ecōtra est de corruptione

Ar Subiectū est materia. ⁊ materia nō est ens in ac
tu sz ens in poña. ḡ male trāssumit subiectū ad si
gnificādū ens in actu. Dōm q̄ duplex ē trāsmu
tatio. q̄dā est subalis. ⁊ ibi verz est q̄ subiectū illi⁹ trans
mutatōis nō est ens in actu. ⁊ iō h̄ no⁰ subiectū nō trās
sumit fm similitudinē illi⁹ subiecti. Alia est trāsmutatio
accñtal'. ⁊ illi⁹ subiectū est totū ⁊ positū ⁊ ens in actu. ad
similitudinē illi⁹ subiecti trāssumit h̄ subiectū Cui⁹ rō est
qz ille mot⁹ siue trāsmutatio est nobis notior. et iterz h̄
subiectū est nob noti⁹. sz trāssumptio fit sp̄ fm aliquod
noti⁹. Uñ pz q̄ subiectū dz hic ens in actu ad similitudi/
nem subiecti in trāsmutationib⁹ accñtalibus

Ar Generatio est ex subiecto ⁊ ente in actu. ḡ illa de
scriptio est male posita. Añs. pbat̄. qz ex aere ge
nerat̄ ignis. vt pz scdo de gñatōe. ⁊ ex ligno ge/
nerat̄ ignis qd̄ est ens in actu. Dōm q̄ t̄min⁹ a q̄ in ge
neratōe p̄t dupl'r assignari. vno⁰ p se. alio⁰ p accñs. Di
cēdū est ḡ q̄ cuius t̄min⁹ a q̄ p accñs in gñatione possit
eē ens in actu. tūc termin⁹ a q̄ p se in gñatione est sp̄ ens
in poña. Qd̄ sic. pbat̄. qz cuz p se p̄supponat de oi. vt dz
p̄mo posteriorz. h̄ erit termin⁹ p se in gñatione ex q̄ fit
sp̄ talis generatio. sp̄ aūt fit generatio ex nō ente qd̄ gña
tur p̄uatiue. i. qd̄ nō est tale. ⁊ tñ est aptū natū esse. sz nō
fit sp̄ ex ente illo vel illo. vt sp̄ ignis generat̄ ex nō igne.
sed nō sp̄ ignis generat̄ ex aere. ⁊ sic accidit generatōni
ignis q̄ fiat ex aere. oleo. vel ligno. et ergo nō generat̄ p
se ex illis. sed p accidens. qz non sp̄

Ar Ois mutatio est de ⁊trario in ⁊trariū. sed ⁊tra
ria sūt subiecta. ḡ oīs mutatio est de subiecto in
subiectū. Dicz ptz. qz ⁊traria st̄ entia in actu.
Dōm ⁊trarietas capit dupl'r. vno mō ppzie. put ē op/
positio duarz formarz positiuarz circa idē subiectū sil'se ñ
pmittentiū. ⁊ sic maior est falsa et minor vera. qz illo mō
accipiendo ⁊trarietatē tunc ⁊ria st̄ subiecta. i. entia in
actu. sz nō est tūc verz q̄ oīs mutatio est de ⁊rio in ⁊riū
qz nec gñatio nec corruptio st̄ sic de ⁊rio ī ⁊riū. Alio⁰
accipitur ⁊trarietas cōiter. put etiā se extendit ad p̄ua
tiuam oppōem. ⁊ sic est verz q̄ oīs mutatio est de cōtra
rio in ⁊trarium. sed non est tūc verz q̄ omnia contraria
sunt subiecta. qz priuatio non est ens in actu: sed nega/
tio forme in subiecto. ppzie ḡ loquendo motus ppzie dic
tus est de ⁊trario in ⁊trariū. ⁊ nō oīs mutatio. ⁊ sic pz q̄
est fallacia equiuocationis in isto argumento

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sunt plures spēs motus q̄ iste. qz annihilatio creatio. ⁊ trāsſubſtātiatio ſunt motus. et tamē non ꝓhendunt ſub predicta diuiſione Dicēdum q̄ duplices ſt motationes. Quedam ſunt naturales ⁊ phiſice. ⁊ de talibus mutationibus loqtur hic areſtoti. et non inuenit aliqua mutatio talis q̄n ꝓprehendat ſub aliq̄ p̄dicto. mōꝝ mutatōis Alie ſt mutatōes excedētes facultatem nature et naturalia agentia que vocant mutatiōes cōmuni nomīe ⁊ nō ꝓprie. ⁊ tales non oportet hic ꝓhēdi ſub iſta diuiſione. ⁊ huiuſmodi ſunt trāſmutationes predicte. qz creatio eſt productio tot entis ex nihilo. ſed oīnis actio naturalis fit ex aliquo p̄ſuppoſito. ergo nō poteſt dici q̄ creatio ſit mutatio naturalis. Et annihilatio etiam non fit ſm naturalem motuz quia in mutatione naturali manet materia incorrupta ſed in annihilatione nihil manet. ḡ ipa non eſt transmutatio naturalis De transſubſtantiatōe dr q̄ etiam excedit facultatem nature. quia tota ſubſtantia non mutatur in totam ſubſtātiam niſi per autorez nature. agēs enim nature inducit tm̄ formā in materiam ⁊ nō ꝓducit totam ſubſtantiam rei.

Creatio eſt de non ſubiecto in ſubiectuz. ⁊ annihilatio de ſubiecto in nō ſubiectuz. ergo debent hic ꝓprehendi. Dicēdum q̄ creatio excludit per expoſitionem areſtotelis quam facit exponendo ſubiectū. quia exponit ſubiectum pro termino accepto affirmatiue. ⁊ non ſubiectuz pro termino negatiue in genere. Sz in creatione non eſt terminus acceptus negatiue in genere. id eſt puatio. ſed eſt pura negatio a termino a quo Similiter in annihilatione ex parte termini ad quē non eſt terminus acceptus negatiue in genere ſz pura negatio. Et quo em̄ areſto. dicit q̄ in mutatione debet eſſe terminis acceptus affirmatiue per qd̄ ſignificatur q̄ in quolibet termino transmutationis debet aliq̄d eſſe

Illuminatio eſt motus naturalis. ⁊ tm̄ nō comprehendit ſub aliqua ſpeciez iſtarū mutationū quia eſt mutatio inſtantanea. ⁊ ſic ꝓprehendit ſub generatione. et eſt de ſubiecto in ſubiectuz. ergo cōprehenderet ſub tercia ſpecie mutatōis. Dicēdum q̄ illuminatio eſt generatio ſm quid et propē ꝓſequit verū motum ſz localem illuminātis. ⁊ ideo ex ꝓſequenti eſt mutatio. qz ꝓſequitur verū motū localem. et ideo p̄t dici q̄ ſimpliciter reducitur illuminatio ad terciā ſpecie. q̄uis ſm quid ad primaz. qz eſt generatio ſm quid. Et ideo ſi accipiatur illuminatio ſm ſe ſine ordine ad motum localem quem cōſequitur poteſt dici q̄ proprie nō eſt mutatio. ſed eſt quedam diffuſio luminis in corpus illuminabile. ſcz in diaphonū

Generatio eſt motus. vt ptz tercio huius. ergo eit de ſubiecto in ſubiectuz. Dicēdum q̄ motus capitur dupliciter. vno generaliter. ſicut accipiebatur in tercio huius. ⁊ tunc generatio eſt motus. ſz tūc nō eſt vez q̄ q̄libz mot eſt de ſubiecto in ſubiectū Alio modo capitur motus ꝓpe. p exitu ſucceſſiuo de forma in formā: et ſic capitur hic. ⁊ ſic generatō non eſt motus niſi forſitan accipiat gnātio ſil cū alteratione ſibi ꝓiūcta

Alteratio vocatur generatio octauo huius ⁊ e cōtra. ſed alteratio eſt motus ꝓprie dictus ergo etiaz generatio. Dicēdum q̄ generatio capit dupliciter. vno modo ꝓprie. pro generatione ſimplr dicta. et ſic alteratio non eſt generatio. Alio capit cōiter p̄ ut ſe extendit ad generationez ſimplr et ſm q̄d. qz in ea acquiritur eſſe accidentale Poteſt tm̄ aliter dici q̄ alteratio capitur dupliciter. vno pro quacūq̄ alteritate. et ſic oīs motus poteſt vocari alteratio. qz in omni motu ē alteritas terminozum. qz vnus terminus alteri ſuccedit. Alio modo capitur alteratio pro alteritate que eſt inter qualitates ꝓtrarias tm̄. ⁊ ſic alteratio eſt ſpēs motus diſtincta contra generationem

Generatio eſt accidēs. ḡ eſt ex ſubiecto Ans probatur. qz eſt de p̄dicamēto actionis Dicēdum q̄ generatio capitur triplr. vno actiue. et ſic fcat actionem generantis. que eſt de predicamēto actionis. ⁊ ſic generatō eſt ex ſubiecto effectiue. qz eſt ex toto ꝓpoſito faciente talem generationē. Alio modo capit paſſiue. ⁊ ſic eſt paſſio rei gente. ⁊ ſic iterū eſt in ſubiecto. q̄a in toto ꝓpoſito. Tercio capit neutralr. p motu vl mutatōe. ⁊ ſic eſt de p̄dicamēto ſube reductiue. qz reducit ad p̄dicamētuz ſui termi. Et iſto tercio mō capit hic et tunc eſt ex nō ſubiecto. qz eſt de materia p̄ma que nō eſt ens in actu. ſed in potentia tm̄.

Igit p̄dicamenta diuiſa ſunt ſubſtātia et qualitate et vbi et q̄n et adaliquid ⁊ q̄ titate et facere et pati. neceſſe eſt tres eſſe mot quantitatis et qualitatis et ſm locum

Poſtq̄ Areſto. poſuit duas diuiſiones p̄ambulares ad ad diuiſionez principalem motus. hic ꝓnit ipſam p̄ncipalem diuiſionē. et deinde in fine ponit ſpēs īmobilis. Et p̄mo ponit iſtā ꝓditionalē. Si p̄dicamēta ſunt diuiſa in decez genera rez. ergo neceſſe eſt tres eſe ſpecies motus. Iſta ꝓditionalis pz. qz ſolū in tribus generib ſicut poſtea probabitur repit motus p ſe. ſcz in qualitate q̄titate et vbi. Et ratio iſtius extra textum eſt. qz ſicut dictuz eſt motus eſt de ſubiecto in ſubiectū ſubiectū autē fcat ens in actu qd̄ eſt de aliquo predicamento. ergo neceſſe eſt q̄ ſpēs mot diſtinguant ſm genera p̄dicamentozum. ſz genera p̄dicamentozum ſunt tria ad q̄ eſt motus. ḡ tm̄ ſunt tres ſpēs motus

Scēm ſubſtantiā autem nō eſt motus propter nullum entium ſubſtantie cōtrariū eē

Hic declarat p ſingula predicamēta q̄ in aliis p̄dicamentis non eſt motus q̄ in tribus. et primo ꝓbat q̄ in ſubſtantia non eſt motus tali rōne. Omis motus eſt de contrario in ꝓtrarium. ſed ſubſtantie nihil eſt ꝓtrariuz. ergo ad ſubſtantiaz nō eſt motus. Maior pz ex ſupradictis. qz eadem eſt ꝓditio ꝓtrariozū motus. Minor pz. qz ſubiecto ꝓtrariozū nihil eſt ꝓtrarium. qz ſi ſic tunc eſſet proceſſus in infinituz. qz de rōne ꝓtrariozū eſt q̄ ſint in aliq̄ ſubiecto. ḡ ſi ſubſtātie eſt aliq̄d ꝓtriū. tunc eēt in alia ſubſtantia. et illa iterū in alia. ⁊ ſic de aliis Ite de rōe ꝓtrariozū eſt q̄ ſucceſſiue inſint vni. ſz hoc eſt cōtra rōem ſubſtātie q̄ habet eſſe per ſe.

Neq̄ eſt in adaliq̄d. contingit em̄ altero mutāte vez eſſe. alterz nihil mutās. Quare ſm accidens motus horum eſt.

Hic oſtendit q̄ etiam non eſt motus in predicamento adaliquid. et hoc ſic. in illo genere non eſt motus vel

vbi forme talis generis acquiruntur sine motu. sed forma relatiua siue relatio acquiritur, qñq̃ sine motu. ḡ in relatione nõ est p se motus. Maior ptz. qr ad hoc q̃ in aliquo genere sit motus requiritur q̃ forme illius generis acquirantur p motum. sicut ad qualitatem est motus. qr qualitates acquiruntur p motum alterationis Minor patet. qr ad aliquid fit per aliquod simile alteri ipso non mutato. sed mutato altero extremo. vt si socrates sit niger ⁊ plato albus. ⁊ si plato albꝰ fiat niger. socrates fit similis platoni sine sui mutatione

Neqz agẽtis neqz patientis neqz omnis qd̃ mouet. aut mouentis. qr non est motus motꝰ neqz generationis generatio. neqz omnino mutationis mutatio

Hic pbat vlterius q̃ in actione ⁊ passione nõ est motus. ⁊ stat ratio in hoc. ad motum non est motus. ḡ ad actionẽ ⁊ passionem non est motus Añs probatur posterea in textu. Consequẽtia tenet. qr motus actio ⁊ passio sunt idem realiter. ḡ quicquid fm rem conuenit vni etiam fm rem ꝓuenit alteri si ḡ ad motum non est motus. ḡ ad actionem ⁊ passionez non est motus Q̃ aũt actio passio ⁊ motus sunt idem ptz. qr sicut dictum est in tercio huius. vna forma in numero essentialiter vocatur actio passio ⁊ motus Nam ꝺ: motus fm q̃ pcedit ab esse impfecto ad esse perfectum. ⁊ actio dicit eandem formam fm q̃ pcedit ab agente. ⁊ passio inquãtũ suscipitur in patiens. sed manifestum est q̃ eadem forma in numero pcedit ab agente ⁊ suscipitur in patiens et procedit ab esse impfecto ad esse pfectum. sicut calor aque procedit ab igne. ⁊ suscipitur in aqua. ⁊ procedit ab esse imperfecto ad esse perfectum.

Primũ quidẽ eñ ꝓtingit dupl'r motꝰ eẽ motũ Aut sicut subiecti. vt hõ mouet. qr ex albo in nigrũ mutat. sic ⁊ motus. aut calescit. aut frigescit. aut locũ mutat. aut augmẽtat. aut diminuit Hoc aũt ipossibile est. Nõ eñ subiectorũ aliqd̃ est mutatio. aut in mutando alterꝫ aliqd̃ subiectũ ex mutatõe in alterã spẽm. vt homo ex egritudine in sanitatem Sz neqz hoc possibile nisi fm accñs Hic eñ motus ex alia spẽ in aliã mutatio est Et generatõ ⁊ corruptio sil'r. ꝑter q̃ he sunt in opposita sic Motus aũt nõ sil'r Sil' igitur mutabitur ex sanitate in egritudinẽ. ⁊ ex ipsa hac mutatione in aliam

Hic probat añs sex rationibus. ⁊ primo distinguit istam ꝓõem. ad motum est motus. qr ista ꝓpositio dupliciter ꝑ intelligi. Vnoꝰ q̃ ipsius motus est motus sicut subiecti. sic sez q̃ vnus motus subiecteꝫ in alio motu. ⁊ istud non potest dici. qr motus cũ sit accidens nõ est de genere subiectorum. illud eñ qd̃ est subiectũ hoc ẽ aliquid ex substantia. quod non potest dici de motu Alioꝰ potest intelligi q̃ ipsius motus est motus sicut termini. sic sez q̃ vnus motus sit terminus alterius motus. ac si diceretur q̃ generatio est terminus alterationis qr semp sequitur alterationẽ. sed istud esse inconueniẽs pbat dupliciter Vnoꝰ sic. qr de rõne motus est q̃ sit a determinato termino in determinatũ terminum. sed si vnus motus terminaret aliũ tũc non esset a determinato termino in determinatũ terminũ. ḡ nõ potest dici q̃ ipsius motus est motus sicut termini Maior pbatur inductiue. qr generatio ⁊ corruptio sunt inter contradictoria que sunt determinati termini. ⁊ motus est inter ꝓtraria. que oia sunt determinata Minor ptz. qr post terminationem vnius motus potest indifferenter incipere q̃libet alius motus. ⁊ ideo iste ꝑmus motus non haberet determinationem in suo genere Exempli gratia. post motum calefactionis qñq̃ potest sequi motus augmentationis. sicut aqua augmentatur post calefactionem Et tiã sequitur motus rarefactionis ⁊ motus localis Si ḡ isti motus terminarẽt motum calefactionis. tũc talis motus nõ esset inter determinata Sedo pbat idem sic. si ipsius motus esset motus sicut termini tunc sequeret q̃ idẽ mobile moueret actu ꝓtrarijs motibus Sequela pater. qr ꝓtingit q̃ mobile post finem ꝑmi motus mouetur motu ꝓtrario ad ꝑmũ motum Exempli gratia: ꝓtingit q̃ postq̃ aliqs motus est ad sanitatem. q̃ statim iterum egrotetur. si ergo vnus motus terminaret alium. sic motus egrotationis terminaret motum sanationis ⁊ qr mobile semper denominat ab vltimo termino motus. ḡ mobile in ꝑncipio dicet mouerí ad sanitatem ⁊ ad egritudinem Et illa duo inconueniencia ponũtur p̃ prima ratione.

Manifestum aũt q̃ cũ infirmetur mutatus erit in qualibet Contingit eñ quiescere. ⁊ amplius non in ꝓtingentẽ semp Et illa ex q̃dam in quoddã alterꝫ ẽ. Quare ⁊ opposita erit sanatio. sed fm q̃ accidit Et si ex recordatõe in obliuionẽ mutat. qñ cui inest illud mutat aliqñ in sciẽtiam. aliqñ vero in sanatõem Amplius aũt in infinitũ vadit si erit mutationis mutatio. ⁊ generationis generatio. Acce est igitur esse primã si vltima erit. vt si simpl'r generatio fiebat aliqñ ⁊ qd̃ fit fiebat Quare nõdũ erat qd̃ fit simpliciter sed aliquid cũ fit ⁊ factũ est iam. ⁊ iterũ illud fiebat hoc aliqñ Quare nondũ erat tũc qd̃ fit Qñ aũt infinitorꝫ nõ est ꝑmũ. nõ erit quid vltimuz Quare neqz habitũ neqz fieri. igitur neqz mouerí possibile est. neqz mutari nihil.

Hic ꝓñr ponit sedã rõ principalis. ⁊ est ista. si ipsius motus eẽt motus. ⁊ mutationis mutatio. sequeret eriã q̃ generationis esset generatio. ⁊ si generationis est generatio tũc erit pcedere in infinitum. qr eadẽ rõne qua vnius generationis est generatio. eriã alterius generationis erit generatio. qr qd̃ generat non est. si ḡ genera-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tio generat. g generat ab alia generatione. ⁊ sic in infinitū Sed istud est inconueniens. qz tūc quelibet generatio dependeret ab infinitis generationibus. sed infinitum non ꝓtingit ꝑtrāsiri. g nō potest aliqua generatio fuisse facta. quod est inconueniens.

Arestoteles ponit eternitatē mūdi. ⁊ illa posita est, ꝓcedere in infinitū in generatione Dōm q̃ vnā generationē sequi ad aliā ꝑt intelligi dupl'r. vno ꝑse. sic q̃ quelibet generatio sit ꝑ se ⁊ necārio ꝑsupposita ante aliā generationē. ⁊ hoc ab Aresto. reꝓbat. qz sic vna generatio nō seq̃ret ad aliam. ꝑ accēs ēim est q̃ sortes generet petrum. qz si petrus fuisset prior sorte generasset sortem Alio modo vna generatio sequitur ad aliam ꝑ accidens. ⁊ sic posita eternitate mundi semp generationē ꝑcedit generatio. sed non est inconueniens sic generationem ꝓcedere in infinitum.

Amplius eiusdē motꝰ ꝓtrarius est. ⁊ adhuc quies ⁊ generatio ⁊ corruptio. Quare qd̃ fiat cū fiat qd̃ fit. tūc corrūpit' Neqz ēim cū mox fit neqz posteriꝰ. esse ēim opz quod corrumpitur

Tercia rō est. si generationis esset generatio. tūc generationis esset corruptio. cū ꝓtraria sint nata fieri circa idem sed impossibile est q̃ generationis sit corruptio qz qd̃ generat' nō est. ⁊ qd̃ corrūpit' est. si g generatio corrūpat. g idem esset ⁊ non esset. qd̃ est ꝓtra ꝑmū ꝑcipiū Circa istam rōem est ꝓsiderandū q̃ generatio capit' tripliciter Vnoꝰ, put includit ꝓtuitā alterationē aū introductionem formē substantialis ⁊ sic generatio ꝓhendit in se motū. ⁊ tunc est verū qd̃ hic dicit. q̃ ḋequid generat' nō est. sed tendit ad esse. sicut quicḋd mouet' nō est in termino. sed tēdit ad terminū. Alioꝰ capit' generatio ꝓtie. fm q̃ fcat instantaneā introductōem formē substantialis in materia. ⁊ sic fcat mutationem ꝓtie dictā Et tunc est dicendum q̃ quicḋd generat' hoc est. sicut patet sexto ⁊ octauo huius. qz in instantaneis idem sz fieri ⁊ factum esse.

Amplius opz materiā subesse. ⁊ ei qd̃ fit ⁊ moueri Que igit' erit sicut altabile. vt aut corpus aut aīa. sic aliḋ qd̃ fit motus aut generatio Et iterꝝ aliquid in qd̃ mouet' Oportet ēim aliḋ esse hmōi ex hoc ⁊ in hoc motum non motum aut generationem

Quarta rō stat in hoc. si mutationis sit mutatio. vel intelligit' sicut subiecti. ⁊ tūc mutatio nō habebit determinatū subiectū. qz quelibet mutatio pōt indrēter aliam ꝑcedere Vel intelligit' sic termini ⁊ sic mutatio non habebit determinatū terminū. qz indifferenter ꝑt quecunq̃ mutatio sequi aliam mutatōem Sz ista st' inconueniencia. qz mutatio habet determinatum subiectum ⁊ determinatum terminum

Sil'r aūt ⁊ qūo erit Non ēim erit doctrina. q̃ doctrīne generatio. Quare neqz generationis generatio. neqz quedam eiusdem

Hic ponit' quinta rō. ⁊ est. si mutationis esset mutatio. g doctrinationis eēt doctrinatio. sed hoc ē inconueniens. qz doctrinatio nō generat doctrinationē. sz sciaz multi ēim hūt sciam ꝑ doctrinatōem alicuius. qui non hūt doctrinatōem. qz alios docere non possunt.

Amplius si tres spēs sunt motꝰ. hoꝝ aliquā necē est eē subiectā naturā. ⁊ in quam mouet' loci ergo mutationem alterari aūt ferri.

Hic ponit' sexta rō. ⁊ stat in hoc. si mutatōis eēt mutatio tūc loci mutatōis eēt alteratio Item loci mutatōis eēt loci mutatio. sz ista st' inconueniēcia. qz loci mutatio nō ꝑt alterari. nec loci mutatio ꝑt moueri fm locum

Omnino aūt q̃ mouet'. omne qd̃ mouet' tripliciter. aut in eo qd̃ est fm accēs. aut qz ꝑs aliqua. aut qz ꝑ se fm accēs solūz ꝓtingit mutare mutatōem: vt si q̃s sanus sil'cuiat aut discat. Hanc aūt fm accēs dimisimus clim. Conclude

Hic oēt quōo ipius motꝰ est motus. ⁊ mutatōis mutatio. ⁊ vult q̃ ꝑ accēs ⁊ extrinsece mutatōis ꝑtē mutatio. ꝑ accēs ex ꝑte subiecti. qz vna mutaꝰ est subiectū ꝑ accēs alteriꝰ mutatōis. Item ex ꝑte termini. qz vna mutatio est terminus extrinsecus alteriꝰ mutationis. sicut motus calefactionis ōt ꝑ accēs augeri. vt q̃ aqua que calefit augmentatur Quinto Motꝰ

Uoniā aūt neqz substantie neqz ad aliḋ neqz ipius facere. aut pati Relinq̃tur fm quale aut quantū ⁊ vbi motū esse solum in vno quoqz ēim hoꝝ est contrarietas Cum m

Hic ex ꝑdictis ꝓcludit diuisionē motꝰ in ꝑtes subiectiuas. dicēs q̃ qz nō est motus in substātia neqz in ad aliḋ. neqz in agere neqz in pati Relinq̃tur g q̃ solū ē in q̃ritate qualitate ⁊ vbi. qd̃ sic ꝓbat. qz cū motus sit de ꝓtrario in ꝓtrariū. ⁊ in his trib ꝑdicamētis est solū cōtrarietas. g in his solum est motus

Ista inductio est insufficiens. qz st' plura ꝑdicamēta q̃ substātia ad aliḋ ad actio ⁊ passio. g talis inductio non valet Dōm q̃ ista inductio est ꝓplicite ⁊ ꝓtual'r fm hoc q̃ alia ꝓhendūtur sub ist' mēbris. vidēt ēim deficere tria ꝑdicamēta in q̃bus nō ꝓbat' q̃ in eis nō est motus. s. situs. qū ⁊ hītus Sz ꝓbatio illa quam posset ꝓbari q̃ in q̃ nō est motus ꝓhendit' sub illa q̃ ꝓbat' q̃ ad motū non est motus. qz q̃ fcat ē in ꝑte. sed ꝑs est mensura motus. ⁊ ad motū nō est motus. g nec ad q̃ Et ꝓbatio de situ ⁊ habitu ꝓhendit' sub ꝓbatione ad aliquid. qz si in ad aliquid non est motus. g nec in situ ⁊ habitu. qz ꝓistūr in quadaz habitudine Vñ patet q̃ ista ꝓbatio est implicite sufficiens:

Motus q̃dem igit' fm q̃le alteratio sit: huic ēim alludit cōe nomē Dico aūt quale nō in substantia. ⁊ nāqz drīna quale est: sed qd̃ passiuum fm q̃ dicitur pati. aut impassibile esse Prio in

Descēdit specialr ad ostendendū quōo motus reꝑit' in trib ꝑdicamētis dictis. ⁊ ꝑ quōo reꝑiat' in q̃litate. ⁊ q̃litate reꝑit' motus principalr. qz ibi ꝑcipalr reꝑit' ꝓne

tas in qua fundat motus Intēdit g̃ q motus in qualitate facrus vocat alteratio. ⁊ hoc ideo. qz alter dr aliqd ab alio qd distat ab eo fm qualitatē Et capit hic qualitas nō p qualitate substātiali. qz que sic defferūt qlitate illa drūt essentialr. sz capit hic qlitatas fm q refert ad spēm qualitatis. que est passibilis qualitas.

Qui ꝓo fm quantū fm cōe quidē innoiat est. sz fm vtrūqz aut augmentū aut decrementū Qd qdem est in pfectā magnitudinē augmētū est. qd ꝓo ex hoc decrementū Qui autē est fm locū ⁊ fm ppriū ⁊ cōe innoiatus est Sit aūt latio vocata qd cōe est. Quānis dicant ferri hec sola ppie. cū nō in seipsis sit stare mutātib lo cū Et quecūqz nō seipsa mouent fm locum

Hic oñt de motu q̃ est in q̃titate. ⁊ vult q mot q̃ ē in quātitate nō est noiatus fm vnū nomē. sicut motus pdicamenti q̃litatis. sz noiat fm spēs q̃titatis. qz vn motus denoiat augmētatio. qui est fm pfectā q̃titatē alio ꝓo vocat diminutio. q̃ est fm paruā q̃titatem siue impfectā Deiñ ibi (Que aūt ⁊ fm locū) ostēdit qūo inuenit motus in vbi: dicēs q motus fm locum nec hz cōe nomē g̃. sicut de pdicamēto q̃litatis. nec etiā denoiatur fm spēs vbi. sicut in pdicamēto q̃titatis. sed denominat mot fm aliqd extrinsecū. qz a loco q̃ est de alio pdicamēto. qz motus in vbi dr motus localis Et si dicatur. ille motus pt habere cōe nomē. sz latio Dōm q latio nō est ppriū nomē ad localē motū. sed illa ppie dicūtur ferri fm locū que intra se non hūt potestatez vt quiescāt. sicut grauia ⁊ leuia. que non quiescūt nisi veniant ad propria loca

Que est rō. q est vnū nomē mot in q̃litate. ⁊ sunt duo noia motus in q̃titate. ⁊ in vbi est solū vnū nomē extrinsecū Dōm q ista. qz eodē mō in aliq pdicamēto repit motus quo mō in eo repitur ꝓtrarietas. qz motus est de ꝓtrario in ꝓtrariū. ⁊ fundamentū motus est ꝓtrietas. sed ꝓtrarietas repitur in qualitate fm ppias rōnes spēi fm quas ꝓtinentur sub genere. ⁊ ideo in pdicamentis dr Arestō. q qualitati ē aliquid ꝓtrariū. quasi diceret q ꝓtrarietas ꝓuenit qualitati in rōne sui generis. ⁊ iō est ibi aliqd cōe nomē genericū qd est alteratio. sed in pdicamēto q̃titat inuenit ꝓtrietas nō fm q spēs ꝓtinent absolute sub genere q̃titatis. qz sic q̃titas nō hz maximū nec minimū. ⁊ p ꝓns nō est maxima distantia in q̃titatib quā requirit cōtrarietas. sed est ibi ꝓtrarietas fm q spēs q̃titat refert ad spēm rei naturaliū. qz sic q̃titas hz maximū ⁊ minimū. sicut dr ꝑmo hui. ⁊ iō in quātitate assignant duo noia. qz a maximo instituit nomē augmētatōis. ⁊ a minimo nomē diminutōis In pdicamēto vbi repit ꝓtrarietas p ꝓpatōem ad hoc quod est oīno extrinsecū forme illius pdicamēti. s. ad locū qui est de pdicamēto quantitatis. qz penes maximam distantiam locorum sumit contrarietas ibi Et ista est cā quare Gilbertus por. in pdicamento vbi dicit. q vbi nihil est ꝓtrariū. ⁊ ideo est vnū nomē qd dat sibi p extrinsecū sz per locum qz nominatur motus localis

Que aūt est in eadē spē mutatio. in magis ⁊ minus alteratio est Aut enim ex ꝓtrario in ꝓtrariū motus est. aut simplr aut sic In minus qdē enim vadens in ꝓtrariū dicet mutare. In magis aūt tāq̃ ex ꝓtrario in ipm Differt enim nihil fm quid mutare aut simplr. nisi q sic indigebit cōtraria cā. Magis aūt ⁊ minus est in quo plus aut min ꝓtrarij insunt aut nō. Qd qdē igit hij tres soli motus sunt. ex his manifestū est.

Hic soluit quoddā dubiū qd pt moueri circa pdicta sz ad quā spēm debet reduci mot fm magis ⁊ min ⁊ dr q ad alterationē Cui rō est. qz magis ⁊ minus p prie repiūtur in qualitatib Dupl enim est motus in cōtrariū. vno in ꝓtrariū simplr. ⁊ sic est motus fm magis hoc est in ꝓtrariū pfectū. Alio est motus in ꝓtrarium impfectū. ⁊ sic est motus fm minus Et dr notāter fm magis ⁊ minus. qz maius ⁊ minus fm extensionē repiūtur in q̃titate. ⁊ q̃ motus fm maius est motus augmētationis. ⁊ fm minus extensiue est mot diminutionis

Immobile aūt est qd oīno īpossibile est mouere. sicut son inuisibilis Et qd multo tpe pvit mouet. aut qd tarde incipit qd dr grauiter mobile Et qd aptū natū est moueri ⁊ possibile. nō mouet aūt tūc. cū aptū est. ⁊ vbi. ⁊ sic qd qdē q̃escere voco īmobiliū solū Contrariū enim quies motui est. quare ꝑuatio erit susceptiui. Quid q̃dem igit motus. ⁊ quid quies. ⁊ quot mutationes ⁊ quales motus. manifestum ex dictis

Postq̃ Arz. posuit spēs motus fm tria pdicamēta hic ꝓnr ponit modos īmobilis. qz oppositorū est eadem disciplina. ⁊ vult q īmobile dr tribus modis. vno contradictorie. ⁊ sic dr īmobile qd nullo mō hz ordinez ad motū. sicut de dr īmobilis. Alio dicit īmobile qd hz in se ꝓtrariā dispositōem ad hoc q moueat. sicut mons vel magnus lapis dr īmobilis Tercio dr īmobile priuatiue. qd sz aptū natū est moueri. etiam de facili. ⁊ tñ nō mouetur. ⁊ qd sic est īmobile dr ppie quiescere. qz quies ꝓtrariatur motui priuatiue Et ideo cū ꝑuatio ē solū in subiecto apto nato. quies est solum in illo quod de facili pt moueri.

Qr Vtr motus ꝓueniēter diuidat fm tria pdicamēta Dr q mot capit dupliciter. vno generalr. put se extendit etiā ad mutatōem. ⁊ sic capit mot p quocūqz exitu de termino in terminū siue fiat successiue siue instātanee. ⁊ sic motus in post pdicamentis diuiditur in ser species. qz due sunt species de pdicamento substātie sicut generatio ⁊ corruptio. ⁊ due de predicamento q̃titatis sz augmentatio ⁊ diminutio Que species sumuntur vel fm accessum vel recessu ab eodem termino. ⁊ sic sunt generatio ⁊ corruptio. vel

Quantitate
Qualitate
Dr
Augmentatio
Diminutio
Alteratio
motu loqat

fm pfectam quantitatem vel imperfectã. ⁊ sic est augmentatio ⁊ diminutio. Quinta spēs est alteratio que habet vnum commune nomen sicut dictum est Sexta species motus est motus localis. Alio modo capitur motus proprie. put distinguitur ꝓtra mutationem. sic ēm capitur hic. ⁊ sic motus significat exitus successiuū de termino in terminū. ⁊ tunc possunt spēs motus dupliciter distingui. Vno⁰ fm nomina quibus nominātur. ⁊ sic sunt quatuor species motus. q̃ augmentatio diminutio alteratio ⁊ loci mutatio significant diuersos motus. ⁊ sunt diuersa noia motuum. ⁊ illo modo iterū non distingnūtur hic species motus Alio modo distinguuntur spēs motus fm predicamenta ad que intrinsece terminantur. ⁊ sic sunt ēm tres species motus. Lmotus ad q̃titatem ad qualitatem. ⁊ ad vbi. ⁊ sic distinguūtur species motus hic. ⁊ ideo ista est principalis diuisio quam Aresto. hic intendit. qua scz motus diuiditurfm tria predicamenta. tanq̃ in partes subiectiuas Vnde in hoc loco distinguitur motus contra mutationem. ⁊ hoc ex eo q̃ mutatio habet speciale nomen impositum. ⁊ motus stat pro altera parte

Ar Motus non est in aliquo predicamento. ḡ male diuiditur fm diuisionem pdicamentorꝝ Aliis probatur. q̃ qd debet esse in pdicamento debet esse ens in actu. sed motus est ens in potentia Dicendū q̃ dupliciter aliquid est in predicamento. vno⁰ proprie ⁊ per se. q̃ scz est genus vel species alicuius predicamenti. ⁊ sic motus non est in aliquo predicamento. q̃ quod sic ē in pdicamento est ens ꝓpletum ⁊ perfectum. sed mot⁰ est ens impfectum. Alio modo aliquid est in pdicamēto fm reductionē. q̃ scz reducit ad genus vel ad spēm alicuius predicamenti. ⁊ sic motus est in predicamento q̃ reducit ad genus sui termini ad quem. ⁊ ideo ponit in eodem predicamento cū eo. ⁊ sic motus etiam diuiditur fm terminos. vt dictum est in tercio huius

Ar Motus habet spēs. ḡ est genus. ⁊ sic erit p se in aliquo pdicamento. Dōm q̃ genus ⁊ species capiuntur dupliciter. vno modo proprie fm q̃ aliquid dicitur genus quod est totum pdicabile de multis speciebus. ⁊ species est aliquod ens totum ⁊ pfectum subiectum ipsi generi. fm q̃ loquitur Porphirius de genere ⁊ specie. ⁊ sic motus nō est genus. nec spēs eius assignare proprie sunt species Alio modo capiuntur genus et species cōmuniter fm q̃ aliquod generale dr̃ genus et aliquod speciale dicit species. siue tale generale habeat rationem totius ⁊ entis in actu. siue entis in potēria ⁊ imperfecti. ⁊ tunc etiam motus vocatur genus. q̃ habet species scz alterationem. loci mutationem. ⁊ cēt.

Arguitur Si motus ē in predicamēto gratia sui fmini. ergo in omni predicamento est motus. ꝓña pbatur. q̃ motus potest terminari ad oia pdicamenta Dōm q̃ dupliciter aliquid terminat motuz. vno modo directe per se ⁊ immediate. ⁊ sic solum forme de tribus predicamentis terminant motū scz q̃titatis qualitatis ⁊ vbi. Et dicitur hoc proprie terminare motum quod determinat mobile in motu. sic q̃ immediate forme acquiruntur per motum in ipso mobili Exemplum vt calor dicitur per se terminare calefactionem. q̃ calor denominat quod calefit. ⁊ immediate per calefactionem acquiritur. Alio modo aliquid determinat motū indirecte ⁊ per accidens ⁊ ex ꝓsequenti et sic hoc dr̃ terminare motū qd̃ sequit terminū q̃ immediate terminat motū. vt ad calefactionē aque sequit rarefactio aq̃. rarītas ḡ nō immediate terminat motū. sed sequit motū. ⁊ isto scdo mō omia pdicamēta pñt terminare motū. Quod pz exēplariter pmo de suba. q̃ suba sequit motū alteratōis embrionis. ⁊ relatio sequit motū ad qualitatem. sicut q̃rdo similitudo sequit motū alterfactōis. ⁊ iterꝝ actio ⁊ passio sequūtur motum calefactionis. quia quādo aqua est calefacta. tūc calefacit aliqd aliud positum in aqua. Sīlr dicendū est de situ. q̃ sitr sequit motum localem partiū in toto. Similiter habitus sequit motū localē vestiū circa corpus. Et sīlr quādo sequit motū localē qui fit in rpe.

Ar Motus est de genere subē. ḡ etiā est in aliis pdicamētis a tribꝰ. Aliis probat. q̃ motus est accidēs. ⁊ accidens est in suba. ḡ ⁊c Dōm q̃ dupliter aliqd est in alio. Vno mō sicut in subiecto. ⁊ sic vtq̃ mot⁰ est in suba. Alio mō aliqd est in alio sicut in termino: ⁊ sic motus ꝓprie dict⁰ nō est in suba. q̃ substantia nō terminat motū ꝓprie dictū intrinsece. cuius posset sequi suba ad motum ꝓprie dictum

Ar In substantia est ꝓtrarietas: ergo ibi est motus ꝓprie dictus. Aliis probat. quia principia substantiarū sunt subē. ⁊ sunt ꝓtraria Dōm q̃ principia substātie nō sunt ꝓtraria ꝓtrarietate prope dicta. sed sunt ꝓtraria contrarietate cōmuniter accepta. q̃ est inter puationem ⁊ habitum.

Ar Quicqd corrumpit a suo contrario corrumpit. sz suba corrūpit. ḡ a suo ꝓtrario corrūpit. ⁊ p cōsequens est ibi ꝓtrarietas Dōm q̃ dupliter aliquid corrumpit. Vno mō per se. ⁊ qd̃ sic corrūpit a suo ꝓprio corrumpit. Et dr̃ p se corrūpi qd̃ immediate ab alio corrumpit. sicut frigidū immediate corrumpit a calido Alio mō corrūpit aliqd p alterum. q̃ scz ipsius corruptio sequit ad corruptōem alterius. ⁊ sic nō oportz q̃ aliquid corrūpat nisi a suo cōtrario ⁊ sic suba corrumpitur quia suba corrumpit ad corruptōem alicuius qualitatis q̃ ptinet ad esse corporis ipsius substātie siue ad q̃ complexionem naturalem.

Ar In suba est pncipiū corruptōis. ḡ est etiā ibi corruptio p se Tenet ꝓña. q̃ pncipiū est frustra a q̃ nō sequit pnciptū. Aliis pbat. quia puatio est pncipium corruptōis Dōm q̃ in suba. i. in pdicamēto subē manendo reperitur pncipiū corruptionis aptitudinalis siue corruptibilitatis. ⁊ hoc pncipium est puatio. sz nō est ibi pncipiū actualis corruptionis. q̃ tal actualis corruptio est ex q̃litatib⁰. ⁊ iō pt esse aliqua suba p se corruptibilis. que tamē p se nō corrumpit. sicut ptz circa principium huius.

Arguit Quicqd est in effectib⁰ hoc debet etiam reperi in causis. sz in accētib⁰ reperit cōtrarietas. ḡ etiā in suba Dicēdum q̃ maior intelligit de illo qd̃ est pfectionis. q̃ si b reperiat in effectu. tūc etiā debet reperi in causa. sed habere ꝓtrarietatē est aliquid impfectōis. Cui⁰ signū est q̃ in rebꝰ pfectis minus inuenit de ꝓtrarietate. sicut in substantiis separatis ⁊ in corpibus celestibus Q̃ aūt in his substātiis ⁊ in formis substātialib⁰ non reperiat ꝓtrarietas pt sic pbari. q̃ ad hoc q̃ aliqua sint ꝓtria duo requiruntur. Primo q̃ sint maxime distantia fm continuū processum vnius in alterum. ⁊ ecōtra Secdo q̃ tales forme suscipiāt magis ⁊ minus. quia in tali cōtinuo exitu de

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

vno termino in aliū opz q plus capiat de vno termino q̃ prius habebat. sed nullū illoꝝ potest inueniri in substantia Non primū. qz q̃uis sit ꝓtinuus ꝓcessus a vegetatiuo in sensitiuū ⁊ intellectiuū. nō potest tñ ecōtra naturaliter fieri processus ab intellectiuo in sensitiuū ⁊ vegetatiuum. qd tñ requirit ad ꝓtrarietatē Secōm manifeste ptz. qz substantie nō suscipiūt magꝭ ⁊ minꝰ. ⁊ sic non potest eē motus in substantia. etiam ꝓter vtrāq; conditionem dictam.

Ar Jn ad aliquid est motus. ergo nō solum in tribꝰ predicamentis Antecedens probatur. qz nulla forma realis potest alicui aduenire de nouo sine mutatiōe. sed ad aliquid potest de nouo alicui aduenire. ⁊ est forma realis. ergo aduenit per motum Dicēdum q realis relatio potest alicui aduenire per motum. non sic q relatio intrinsece terminet motuz. sed qz sequitur ad terminum intrinsece acquisitum per motum. sicut dictū est de similitudine Et si dicatur. aliqua relatio aduenit alicui sine omni motu Dicendum q triplices stꝭ relationes. quedam sunt relationes fm dici ex pte vtriusq; extremi. que non addūt aliquam realez rem supra subiectū. sicut relatio eiusdē ad seipsum Alia est relatio realis ex parte alicuius extremi. sicut est relatio scie ad scibile que relatio est realis ex pte scientie ⁊ non ex parte scibilis Alia est relatio realis ex pte vtriusq; extremi. sicut relatio patris ad filium. similis ad simile. eqlis ad equale. Tunc dicendum est q in primis duabus relationibus non est inconueniens relationem alicui aduenire sine omni motu. qz ibi relatio non est ens reale. vel ex parte nullius extremi vel ex parte vnius tm. Sed in tercia relatione potest aduenire alicui relatio absq; nova sui mutatione. dummodo in ipso precesserit fundamentum relationis. oportet tamen mutationem esse in altero extremo. Exempli gratia. si plato longo tempore fuit albus: tunc in ipso est fundamentum relationis. s. similitudinis. potest ergo in platone fieri similitudo per mutationem sortis qui facrus est albus. ⁊ prius fuit niger. Et ratio istius est. qz q̃uis in isto qui acquisiuit relationem sine sui mutatione. non est mutatio facta nūc habet tamen fundamētum relationis. quod fundamētum alter acquisiuit per nouam mutationem

Ar Jn actione ⁊ passione est ꝓtrarietas. ergo motꝰ Dicendum q actio ⁊ passio capiuntur dupliciter. vno modo fm se. ⁊ sic in actione ⁊ passione non est ꝓtrarietas. ergo nec etiam motus Alio modo accipiunt actio ⁊ passio fm q fundantur in aliquibus qualitatibus. ⁊ sic in actione ⁊ passione est motus ⁊ ꝓtrarietas. ⁊ ideo ꝓsueuit dici q in actione est extrinsece motꝰ et per modū sequele. qz ad ꝓtrarietatem qualitatum sequitur etiā ꝓtrarietas actionum. qz calidi est calefactio et frigidi est frigefactio Et sic etiam soluitur argumentum quo posset argui. q vnus motus sequit ad alium motū. qz generatio sequitur ad alterationē. Dicenduz q hoc fit extrinsece ⁊ consecutiue ⁊ non intrinsece sicut prius dictum est.

Ar Jn quantitate non est ꝓtrarietas. g̃ ibi non est motus Antecedens patet in predicamentis. Dicendum q quantitas accipitur dupliciter. vno mōlogice. i. fm se ⁊ absolute. in ꝓprio genere non ꝓparādo eam ad aliqua corpa. ⁊ sic non est ꝓtrarietas in q̃titate qz ꝓtrarietas attenditur penes maximū ⁊ minimum. sed in q̃titate sic accepta non est maximū nec minimū qz vt sic data quacunq; magna q̃titate potest adhuc dari maioꝝ. ⁊ data quacunq; pua adhuc pt dari minoꝝ Alio modo accipitur quātitas fm q ꝓgatur ad corpora rerum naturaliū. ⁊ sic accipitur physice. ⁊ tunc in quātitate est contrarietas ⁊ motus. ⁊ sic dicit Aresto. in ꝓmo huius q entia naturalia sunt determinata ad maximum ⁊ ad minimum ⁊ motus fit inter hoc maximum et hoc minimum

Ar Jn q̃titate solū est motus. qz ibi solum est magis ⁊ minus. inter que est motus. g̃ non in alijs predicamentis. Dicendum q dupliciter aliquid dicitur suscipe magis ⁊ minus. vno modo extensiue. ⁊ tūc ꝓprie aliquid suscipit maius ⁊ minus nominaliter. ⁊ sic soluz in quantitate reptiuntur Alio modo accipitur magis et minus intensiue. ⁊ sic inuenit magis ⁊ minus in qualitate. quia vna qualitas est ꝑfectioꝝ alia qualitate q̃tum ad modum essendi

Ar Jn vbi non est motus. probatur qz in relatione nō est motus. sed vbi est relatio. ergo ⁊c. Dicendum q̃uis illi predicamento vbi coniungat quedā relatio fm dici. tamen vbi non significat illam relationem. sed quandam entitatem realem in locato distinctā a loco ⁊ locato. ⁊ illa entitas pt terminare realē motū.

Arguitur Motus localis est de predicamento q̃titatis. ergo continetur sub motu qui est ad predicamentū q̃titatis Antecedens ꝓbatur. qz terminatur ad locū que est q̃titas Dicendū q q̃uis motus localis denominatur a loco. non tamē terminatur intrinsece ad locum Ratio primi est. qz locus est notioꝝ q̃ vbi causatuz a loco. sed ex notioribus nobis nos imponimus nomina. Ratio secundi est. qz terminus non debet precesserе motui. sed debet acquiri per motū. sed locus precessit motui locali. ergo locꝰ non est terminus motus localis Sed vbi acquirit per motum localem. g̃ ⁊c. Unde ꝓsiderandum q nō sunt multa vbi in motu locali fm actum. qz alꝭ essent multi motus locales fm actū. cū vbi in actu sit terminus motus. sed solum sunt multa vbi fm potentiam que non sunt termini motuum. sed deferentia ad vltimū terminum. Jn continuo aūt motu locali est tm vnum vbi vltimū terminans illum motum. ⁊ sic vnus terminus

Ar Sunt multe circumscriptiones in vno motu locali. ergo sunt multa vbi in eodem motu locali. Dicendum q̃uis ibi stꝭ multe circūscriptiones. tamen qz in illis non est status. ideo non fiunt vbi in actu ex illis circumscriptionibus. sed in potentia tm Ultima aūt circūscriptio in qua est status facit vbi in actu ⁊ perfectum Unde illa media vbi hūt se vt imꝑfecta vbi deferentia ad vbi perfectum

Ar Si deus moueret totū mundū localiter. tūc mūdus non moueret ad vbi. qz nō est aliquis motus existens extra mundū. ⁊ per ꝓsequens nec vbi quod causatur ex loco Dicendū q si sic fieret tūc crearet a deo nouus locus. ad quem mundus moueret q̃uis nunc non est aliquis locus extra mundum. posset tamen esse per diuinam potentiam.

Arguitur Augmētatio ⁊ diminutio nō sunt motus diuersarum spēꝝ Probat. qz si fiet augmentatio ad longitudinē. ⁊ diminutio a longitudine. tunc termini illoꝝ sꝭ vnius speciei. ergo ⁊ motus. Dōm fm quosdam q q̃titas magna ⁊ qua dupliciter pūt accipi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Uno modo fm se. ⁊ sic sunt vnius speciei sicut ꝯtitas trium pedum ⁊ decem pedum in longitudine. Alio⁹ accipiuntur p̃ ꝓportionem ad numerum qui est in illis ꝯtitatibus. ⁊ sic distinguunt specie. qz trinitas ⁊ denarius distinguuntur specie Sed illud non videtur eē verum. qz tunc solum esset distinctio ꝯtitatis continue p̃ ꝯtitatem discretam. sed augmentatio ⁊ diminutio p̃priē respiciunt quantitatem ꝓtinuam. g̃ non distinguerentur specie in proprio genere quantitatis ꝓtinue Et ideo melius dicitur q̃ spēs accipit dupliciter. vno modo pro natura specifica. ⁊ sic quantitas magna ad quā est augmentatio. ⁊ parua ad quam est diminutio non distinguuntur specie si fiant fm eandem speciem ꝯtitatis Alio modo capitur species fm q̃ extendit se ad distinctionem fm perfectū ⁊ ĩmperfectum. ⁊ sic etiā augmentatio ⁊ diminutio distinguuntur specie. ⁊ sic etiam ipsarum termini. Et q̃ a termino motus sic accipiat qñq̃ speciem. patz ex eo quod dictum est supra in eodem tractatu. q̃ mediū ꝓpatum vni extremorum hz rōnem alterius extremi. sed manifestum est q̃ extrema motuū sunt ꝓtraria. ergo vnum ⁊ idem quodāmodo habet in se ꝓtraria. sed contraria differunt specie. g̃ idem est differens a se ipso specie. g̃ multomagis potest fieri distinctio specifica inter perfectum ⁊ ĩmperfectum.

Ost hec aūt dicamus quid est simul. ⁊ quid est tangere. ⁊ quid est medium. ⁊ quid ꝓsequenter. ⁊ quid habitū. ⁊ quid ꝓtinuū ⁊ in qualibet re vnumquodq̃ horum esse aptū natum sit.

Premittit diffinitiones nouem terminorum

Postq̃ in primo tractatu posuit diuisionem motus in partes subiectiuas. hic ꝓsequēter vult determinare de vnitate motus. ⁊ priusq̃ hoc faciat premittit diffinitiones nouem terminorum qui sunt simul separatum. tangere medium. ꝓtinue. moueri. Ꝑtia fm locū. p̃ñter. hītum. ⁊ ꝓtinuū. ⁊ hoc ideo facit. qz vtilis ist̄ terminis in p̃ncipio sexti. vbi pbat q̃ ꝓtinuū nō est ex indiuisibilibus ꝓpositum. cū indiuisibilia nō p̃ñt esse ĩiūcta in ꝓtinuo. nec per modū ꝓtactus. nec p modū p̃ñter se habentiū. nec p modū ꝓtinuitatis. Sēdo ideo. qz Aresto. infra pbat q̃ idē est motū esse vnū ⁊ ꝓtinuū. oportz g̃ scire q̃d sit vnū quid sit ꝓtinuū. ⁊ qz ꝓtactū ⁊ p̃ñter p̃supponūtur a ꝓtinuo sicut ab inferiori. ideo etiā determinat de illis

Simul quidē igitur dicūtur hec esse fm locum. quecūq̃z in vno loco sunt primo Separatim aūt quecunq̃z sunt in altero. Tangere aūt quorum vltima simul.

Diffinit 3ⁿ 4ⁿ 5ⁿ

Hic exequit̄ intentū diffiniēdo illos terminos. ⁊ primo diffinit sil' ⁊ separatū. ⁊ ideo hoc facit. qz p̃ncipaliter intendit hic determinare de tāgere. sed (sil') ponit in diffinitiōe tāgere. g̃ pus determinandū est de sil'. Dicūtur ergo esse simul que sunt in vno loco p̃mo. i. p̃prio Et p oppositū dicunt separata que sunt in alio ⁊ alio loco Et tangere dicūtur quorum vltima sunt simul.

Simul Separata Tangere

Ar. Duo corpa nō p̃ñt simul esse naturaliter. g̃ nō st̄ aliqua simul Dōm q̃ duo corpa esse simul p̃t dupliciter intelligi. vno mō fm totum. i. fm omnes dimēsiones. ⁊ sic est impossibile duo corpa esse sil' naturaliter. sicut pbatum est p̃us in ꝯrto libro de vacuo. Alio modo aliq̃ possunt esse simul fm vltima. ⁊ sic quelibz extrema siue vltima duar quantitatū p̃ñt esse sil'. qz duo vltima corpis. s. due superficies p̃ñt esse sil'. duo vltima superficiēr sunt due linee. ⁊ possunt eē simul. duo vltima linearū sunt duo puncta. ⁊ p̃ñt esse simul. ⁊ sic dicimus q̃ locus ⁊ locatū sunt simul. qz superficies corpis locātis et locati non differūt quo ad situm.

Ar. Duo corpa sunt simul fm totū. qz sim' sunt in vna domo. Dōm q̃ duo corpa nūq̃z p̃ñt dici simul p̃prie loquēdo de sil'. sicut p̃us diffinitum est qz non st̄ in vno loco p̃prio. sed hū sunt in vno loco cōi. et hoc est impropē simul. qz si hoc sufficeret ad eē sil'. tūc omnia possunt dici simul que concludunt in celo. Ex eodem fundamēto nō dicunt aliqua simul tempore. quia tunc etiam multa possunt dici simul tpe.

Ar. Aresto. dicit q̃ mouens ⁊ motū sunt simul. ⁊ illa sunt corpa. g̃ duo corpora possunt eē sil' in vno loco Dōm q̃ sim' capit dupl'r. Vno mō fm q̃ significat indist̄ātiā aut ĩiūctionē sine medio. ⁊ sic dicunt illa sim' que nō hnt aliqd̄ mediū. qd̄ facit ea distare. ⁊ sic capit Aresto. simul in septimo hui⁹. quo mō mouens ⁊ motū sunt simul. Alio mō dicunt sil' que sunt in eodem loco p̃prio. ⁊ sic capitur hic.

Medium

Mediū vero in quod aptum natum est p̃mum ptingere mutans. q̃z in quod vltimum mutat fm naturam continue mutās In minimis autem est medium tribus. vltimum quidem enim mutatōis ꝓtrarium est

Hic diffinit mediū quod ponit in diffinitione ipius p̃ñter. dicens q̃ mediū est illud in quod primum aptum natū est peruenire illud qd̄ ꝓtinue mutatur fm naturā q̃z in vltimū terminum mot⁹. ⁊ sic vbi est mediū ibi inueniūtur tria. s. duo extrema ⁊ medium: quādoq̃z tamē inter duo extrema sunt multa media. sicut inter album et nigrum sunt medij colores.

Ar. Sunt multa media in que non peruenit per motum. sicut mediū syllogismi ⁊ medium in numeris Dicendū q̃ hic nō diffinit mediū generaliter acceptum. quia sic inuenit medium in syllogismis ⁊ in numeris. sed hic diffinit medium specialiter acceptum p̃ medio phisico in motu. quia sic necesse est p̃mo mediū attingere q̃z vltimū terminum.

Ar. Quandoq̃z p̃cedit de termino in terminū absq̃z medijs. vt patz in tinctura pannorū. vbi p̃cedit ab albo in nigrū p̃ vnū mediū. s. rubeū. Vōz q̃ ista diffinitio p̃ncipal'r intelligitur de medio in motu locali. qz ibi oportet omnia media necessario pertransire. Et iam potest intelligi de motu alterationis si fiat fm naturā. vt in fructibus. natura eīm procedit in ceruisis de albo in viridem colorem. de viridi in glaucū. de glauco in rubeū. de rubeo in nigrum

Continue aūt mouet. qd̄ nihil aūt paucissimum deficit rei. nō tpis. Nihil enim prohibz deficientem rei nō temporis. ⁊ statim aūt post

bypatim. id est primã sonare vltimã. sed rei in qua moueť. Hoc aũt et in his q̃ sunt fm locũ et in alijs mutationib manifestũ est

Hic ꝓnr oñr qd sit ꝓtinue moueri. qz ponit in diffinitione medij. Vũ ꝓtinue moueri est qũ in motu nihil aut paucissimũ deficit rei nõ tpis. Pro intellectu hui⁹ sciendũ q ad hoc q mot⁹ sit ꝓtinu⁹ duo reqrunť. Primo q nõ sit aliq̃ interruptio in tpe. i. q tp̃s sit ꝓtinuũ. Secũdo q nõ sit interruptio in magnitudie siue in spacio sup̃ qd fit mot⁹. Qst rũ dza in istis dcõnib⁹. ista scz. qz si aliqd deficiat in tpe tũc oino impediť ꝓtinuitas mot⁹. sed si motus in aliq̃ deficiat in ꝓtinuitate magnitudinis supra quã fit mot⁹. nõ impediť ꝓtinuitas ei⁹. qz ille mot⁹ sonatõis est ꝓtinuus. vbi post ypatim. i. post cordã hñ rez leue sonũ tangiť vltima corda. ⁊ hoc est qd dr q ĩ cõtinuo motu nõ ꝑt aliqd tpis deficere. Cuius p motũ potest deficere in magnitudie. sicut aliqs p passus ambulãs p aliquã viam ꝓtinuo tpe nõ tãgit oes ptes continuas spacij siue magnitudinis. ⁊ tamen dicitur motus continuus. quia nihil temporis deficit

Contrariũ autem fm locũ est. fm rectitudinẽ distans plurimũ. Minima enim finita Medium autem finitum est

Hic diffinit ꝓtraria fm locũ. ⁊ hoc iõ. qz si inter loca nõ est ꝓrietas. sic nõ est motus localis. cũ mot⁹ sit inter ꝓtraria. ⁊ tollit ⁊ ipm qd est ꝓtinue moueri. dr q̃ q ꝓtraria fm locũ dicunť. q̃ plurimũ. i. maxime distãt fm lineam rectã. qz distantia fm lineã circularẽ nõ est certa nec maxia. qz sp ꝑt dari maior. qz si inter duo pũcta trahat circulus. tũc ille ꝑt semp ⁊ semp esse maior.

Ex ista diffinitõe seqrek q solũ mot⁹ elmẽtorũ haberet ꝓrietatẽ. qz ille hz maximã distantiã fm lineã rectã Odm q illa distãtia fm lineã rectã nõ dz intelligi de distãtia simpl'r dcã. qz tunc motus stoz inferioz nõ haberet maximã distantiã. sed dz intelligi ꝓpatiue ꝓpando ad dcta loca mobilia.

Consequẽter aũt q cũ post principiũ solum sit. aut positõne aut spẽ. aut aliquo sit determinatoz. nullũ mediũ est eoz q̃ sunt in eodẽ genere. ⁊ cuius ꝓñter est. Dico autez in linea linee. fm q sunt linee aut vnitatis vnitas fm q stz vnitates. aut domus domus. Aliud autem nihil prohibet esse medium. cõsequenter autez est alicui. cuz posterius aliquid est. Non enim vnũ cõsequenter est duob⁹. neqz noua luna secum de ꝓñter. licet hec illi

Hic diffinit (ꝓñter) ⁊ vult q ꝓñter dicunť qũ vnum est post aliud inter que nihil mediat eiusdẽ generis. ⁊ sic ad ꝓñter duo reqruntur. Primo q ipm qd dr ꝓsequẽter sit post aliud. ⁊ ideo vnũ nõ est ꝓñter ad duo. Hũ aũt ꝓtingit vel fm positõem. sicut vnũ corpus est post aliũ vel fm spẽm sicut vnus numerus est post aliuz. vel fm dignitatem. sicut miles est post regem. vel fm ꝓgnitionem. sicut homo est post aĩal. Secdo reqritur q inter ipz et illud qd dr ꝓñter nihil mediat qd sit eiusdẽ generis. et iõ due dom⁹ dicunť se habere ꝓñter vbi non mediat aliqua alia domus. licet aliquid aliud alterius spẽi mediet sicut hõ vel asinus

Queritur Utz vnũ sit ꝓñter ad duo. Odm q nõ. qa q̃ cuius secda ꝓditio ꝓuenit vni. qz inť vnũ et duo nihil mediat eiusdẽ generis. nõ tñ sibi ꝓuenit prima. qz vnũ non ꝓuenit post duo. ⁊ ideo dicunť ꝓñter ad vnũ ⁊ tria ad duo. ⁊ non econtra.

Habitũ aũt est quod ꝓñter est cũ tãgat. qm̃ aũt omnis mutatio in oppositis est. opposita aũt ꝓtraria. ⁊ q̃ fm ꝓtradictõem sunt. ꝓtradictionis autem nihil mediũ. manifestum est q in contrarijs erit medium

Hic phs diffinit habitũ qd est spẽs ipsius ꝓñter dicens q habitũ est ꝓñter cũ tãgit habitũ q̃ supaddit ꝓñter ꝓtactũ. ⁊ iõ inter habita nihil debet mediare neqz eiusdem generis neqz alterius generis. Qt ex illis ꝓcludit q oẽ mediũ est inter ꝓria. ⁊ hũ iõ. ex quo mediuz de q̃ hic est ad ꝓpositũ sp est in motu vt dcm̃ est. sed mot⁹ est inter ꝓdictoria vel ꝓtraria. ⁊ qz inter cõtradictoria non est mediũ. q̃ mediũ est solum inter ꝓtraria

Continuũ autem est quidem habitum aliquod Dico aũt esse continuum quod idem fiat ⁊ vnus vtriusqz terminus eorum que tangũtur. ⁊ sic significat nomen continuuz. quia contineatur. Hoc autem esse non potest. cum duo sint vltima Sed hoc determinato manifestum est q in his est q̃dem continuũ. ex q̃bus vnũ aliquod aptum natũ est fieri fm contactũ. Et sicut aliqũ fit continuũ vnum. sic ⁊ totũ erit vnũ. vel aut penetratione aut latione aut tactu. aut ad nascentia. aut insertu. Manifestum autem ⁊ quod primum consequẽter Contactum quidem em̃ est necesse consequenter esse. quod consequenter autem non om̃e tãgere. vnde ⁊ ꝑtibus rõne cõsequẽter est vt in numeris. tactus autem non est.

Hic manifestat aliũ terminũ principal'r intentũ. scz q̃d sit ꝓtinuũ. ⁊ vult q ꝓtinua dicunť quoz vltima sũt vnũ. qd ꝓbat ex noie ꝓtinuitatis. qz ꝓtinuũ dr a ꝓtinuando. siue ab vniendo. sz solũ est ꝓtinuatio in his q̃ hñt vltima unũ. Ptz etiã idẽ ex ordine cõitatis istoz termino. qz sicut cõtactũ addit supra ꝓñter simultatem. ita cõtinuũ addit supra contactũ vnitatẽ. qz continua stz q̃rum vltima sunt vnũ. iõ seqtur ex q̃bus nõ est natũ fieri vnũ. illa nõ possunt ad invicẽ continuari. Fit em̃ diuersi

mode vnū ex multis. quādoq; p̄ implantatōnem. sicut surculus inseritur arbori. quandoq; p̄ naturalem generationem. sicut ramus arbori.

Et si q̄dem p̄tinuū est. nccē est tangere. Si vero tāgit nondū p̄tinuū est. Non ēim nccē est vnū eē ipsoꝝ vltima. si sil' sunt. ſz si vnū ſt̄ nccē est ⁊ sil' cē. Quare insert̄ vltimus ē fm generatōem. nccē est ēim tāgere si adnata erūt vltia cōtacta aūt nō omnia adnata sunt. In q̄b̄ aūt nō est tactus. manifestū est q̄ nō est p̄sert̄ in his

Nic p̄ñter p̄parat ista tria ad inuicē. s. p̄ñter p̄tactū ⁊ cōtinuū. ⁊ vult q̄ p̄ñter est p̄us via gñatōis ⁊ cōitatis fm p̄dicatōem. deinde p̄tactū. deinde p̄tinuū. quia ome cōtinuū est cōtactū. ⁊ oē cōtactū est p̄ñter. ſz nō eō̄ Addit ēim cōtactū sup̄ p̄ñter simultatē. ⁊ p̄tinuū addit supra cōtactū. vnitatē. q̄ illa sunt cōtinua quorū vltia ſt̄ sil' ⁊ vnū. hñt ēim se sicut supius ⁊ inferius.

Quare si et vnitas ⁊ p̄ūctum q̄lia dicūt separata. Non possibile esse vnitatē ⁊ p̄ūctū idē his q̄dem inest tāgere. vnitatib̄ aūt p̄ñr. ⁊ horū quidē cōtingit esse mediū. Ois ēim linea medium punctorū est. hax āt nō est nccē Nullū ēim mediū est dualitatis ⁊ vnitatis Quid q̄dē igit̄ est simul ⁊ extra. ⁊ q̄d tāgere et q̄d mediū et q̄d p̄ñter. ⁊ q̄d habitū et quid cōtinuū. et in qualibet vnūquodq; eoꝝ inest dictū est

Concludit q̄dam corelariū ex dictis. ⁊ est q̄ si vnitas ⁊ p̄ūctus sunt separata fm esse a materia. adhuc vnitas nō erit p̄ūctus. Q̄d probat duab̄ rōibus. quaꝝ p̄ma est. q̄cunq; ſt̄ eadē vna cōditio reperit in vtrisq; ſz alia cōditio reperit in p̄ūctis. s. contactus. q̄ duo p̄ūcta p̄ñt se tāgere. q̄ sunt extrema linearū. ⁊ est alia conditio in vnitatib̄. s. p̄ñter. q̄ in numeris vnū est p̄us alio fm ordinē. ⁊ ideo inter ea nhil mediat eiusdē generis. non aūt tangūt se. quia nō sunt extrema q̄ntitatis continue. que solum tangūt se vt supra dictū est. Scā ratio stat in hoc. inter duo puncta necesse est mediare aliq̄d medium. q̄ linea mediat inter duo p̄ūcta. sed inter duas vnitates nō est nccē esse aliquod medium.

Dictū est p̄us q̄ duo p̄ūcta se tangūt. sed q̄ tāgunt se nō hābent mediū Dicendū q̄ duo p̄ūcta accipiunt dupl'r. Vno mō fm q̄ reputunt in vna linea. ⁊ sic impossibile est p̄ūcta se tangere absq; medio. sicut patebit sexto huius Alio mō accipiūt duo p̄ūcta in diuersis lineis. put sunt termini diuersarū linearū et sic possunt se duo puncta tangere. Exempli grā. si q̄s ymaginet lineā cadere p aerem ⁊ aquā continue: tūc in contactu aeris ⁊ aq̄ punctū ipsius aeris in linea aeris tāget p̄ūctum aque in linea aque.

Aus aūt motus d̄r multipl'r. vnū q̄dē ēim multipl'r dicimus. Genere q̄dem igit̄ vn̄ est fm figuras p̄dicamēti. Loci mutatio quidem ēim omni loci mutatōi genere vna est. Alteratio aūt a loci mutatōe altera genere est

Post q̄ phs p̄misit aliq̄s diffinitōes valētes sibi in seq̄ntib̄. cōsequēter determinat de vnitate ⁊ diuersitate motuū. ⁊ q̄ cōtrietas est spēs diuersitatis. etiam postea determinat de p̄rietate motuum. Circa p̄mu distingunt triplicē vnitatē ipsius motus: ⁊ vult q̄ q̄q; motus d̄r vnus genere. q̄q; vnus spē. ⁊ quādoq; vn̄ numero. Illi aūt motus dicunt vnus genere q̄ terminātur ad idē genus p̄dicamētale. sicut augmētatio ⁊ diminutio ad q̄ntitatem. ⁊ calefactio ⁊ frigefactio ſt̄ vn̄ motus genere. q̄ terminant ad qualitatē. Itē motꝰ localis rectus ⁊ circularis sunt vnus genere. quia terminant ad vnū p̄dicamentū. ſz vbi.

Corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus q̄ genere. sed motus circularis est incorruptibil'. ⁊ motꝰ rectꝰ est corruptibil'. q̄ nō p̄ñt eē in eodem gñe. Q̄dm q̄ genus accipit dupl'r. Vnoꝰ p genere phisico. q̄d est materia vel subiectū. ⁊ sic ē verū q̄ corruptibile ⁊ incorruptibile d̄r̄ñt plus q̄ genere q̄ materia et ī̄ō est alia materia corpm celestiū ⁊ inferioꝝ. Alioꝰ accipit genus p genere logico siue p̄dicamētali. ⁊ sic corruptibile ⁊ incorruptibile ſt̄ vnius generis. q̄ p̄ñt esse de vno p̄dicamento. sicut corpus celeste. ⁊ corpa inferiora ſt̄ de p̄dicamento substantie. ⁊ motus celi ⁊ motus localis recti ſt̄ de p̄dicamēto vbi.

Specie aūt vnus est: cū genere vn̄ est ⁊ in diuidua spē sit. vt colorīs q̄dem sunt differētie Iā igit̄ alius spē denigratio ⁊ dealbatio. Ois āt dealbatio omni dealbatōi idē fm spēm erit ⁊ ois denigratio denigratōi. Albedini aūt non amplius: vñ spē vna dealbatio dealbationi omni. Si āt sunt q̄dam q̄ et genera sil' ⁊ spēs sunt manifestū est q̄ vt spē vnus erit. simpl'r autem vnus spē nō vt doctrinatio. ſz scia q̄dam spēs existimatōis. genus āt sciarum aliarum

Nic ostēdit qui motus dicunt vnus spē. ⁊ vult q̄ illi dicunt vn̄ spē qui terminātur ad vnā spēm spēialissimā sicut motꝰ dealbatōis est eiusdē spēi cū q̄libet dealbationē. q̄ albū est spēs spēialissima. est tū verū q̄ fm q̄d motus dicunt vnus spē. q̄ sunt ad vnā spēm subalternā. sicut motus albefactōis ⁊ nigrefactōis q̄ terminant ad colorem. nō tū sunt simpl'r vnus spē. sicut nec spēs subalterna est simpl'r vna species.

Dubitabit aūt aliq̄s si spē vnus motus sit. cum ex eodem idē in idē mutetur. vt vnus punctum ex hoc loco in hūc locū. iterū et iterū. Si

Compat ⁊ a ad motus

Correlam

Vnitas motus

Genera

Species

autem hoc est: erit circulatio rectitudini eadez et volutatio ambulationi

Hic mouet vnã dubitationẽ circa dicta. s. vtꝝ plẽs motus. q̃ sunt ab eodez ad idẽ st̃ vnius spẽi. Et videt q̃ sic. qz ad motũ vnius spẽi sufficit terminus vni⁹ spẽi Arguit tñ q̃ nõ. qz tũc motus rectus z motus circularis erunt eiusdẽ spẽi. qz pñt esse ad vnũ terminũ non solũ vni⁹ spẽi. sed etiã eiusdẽ numeri. sicut si aliq̃s ad eũdem locũ numero veniat p lineã rectã z circularẽ. sed h̃ est incõueniẽs. q̃ nõ est sp vnus mot⁹ spẽ qñ idem mobile mutat ab eodem ad idem

Aut determinatũ est id in quo ẽ. si alterꝝ est spẽ qm̃ alt̃ motus est. Circulare aũt a recto alterũ spẽ est. Genere q̃dem igit̃ z spẽ mot⁹ vn⁹ sic est. Simplr aũt vnus mot⁹ est q̃ suba q̃dẽ vnus z nũero est. quis ãt hmõi sit manifestũ ẽ diuidẽtib⁹. Tria enim st̃ fm nũerꝝ. circa q̃ dicimus motũ vnũ qd̃ z in quo z qñ. Dico aũt qd̃ qm̃ necẽ est aliquid esse qd̃ mouet. vt hominẽ aut alteruz. z in aliquo hoc moueri. vt in loco aut in passione. et quando. In tempore enim omne mouetur Horum iterum autem genere quidem aut specie esse vnũ est in rei quã mouetur. habitum erat in tempore.

Hic soluit dubitatõem dicẽs. q̃ si multotiens aliq̃d mutat ab eodẽ ad idẽ fm spaciũ eiusdẽ spẽi. tũc est vn⁹ mot⁹ spẽ. Exẽpli grã q̃ aliq̃d sepe mutat fz spaciũ rectũ ad vnũ terminũ. tũc motus est eiusdẽ spẽi. sed qñ mutat ab eodẽ ad idẽ fm spaciũ alteri⁹ spẽi. sicut st̃ spaciũ rectũ z circulare. tũc motus sunt alterius spẽi. Vñ ad hoc q̃ mot⁹ sint vni⁹ spẽi tria req̃rũt. Primũ q̃ illo rũ motuũ termin⁹ sit spẽs spẽalissima. Secõm q̃ spaciũ sit eiusdẽ spẽi. z iõ mot⁹ ad eundẽ terminũ p lineaz rectã. z p lineã circularẽ st̃ diuersaz spẽꝝ. Tertiũ q̃ sint ab eisdẽ pncipijs. z iõ motus ignis surszuz. et motus terre sursum nõ sunt vnius spẽi. qz q̃uis st̃ ad eundẽ terminũ. etiã numero. z etiã p spaciũ eiusdẽ spẽi. qz p spaciuz rectũ. nõ tñ fuit ab eisdẽ pncipijs. qz motus ignis surszũ est a pncipio naturali. sed mot⁹ terre surszuz est a pncipio violento. z illam tertiã ꝓditõem Arz. ꝓhendit implicite sub pma. qz in omni motu termini corrũdent principijs. si ergo termini sunt vnius spẽi. oportet etiam principia esse vnius speciei.

Ar Terminus dat spẽm motui. sz h̃ est vn⁹ terminus q̃ aliq̃d mouet p spaciũ circulare z rectũ. q̃ mot⁹ erit vnius spẽi Odm q̃ q̃uis in alijs motib⁹ sic est q̃ spẽs sumit a termio ad quẽ tm̃. tñ in motu locali etiã circũlo q̃mur spẽm sil'ex spacio z ex termio ad quẽ. Qui⁹ rõ est. qz in alijs motib⁹ spacium hz se ad motũ p accñs sed in motu locali spaciũ hz se ad motum p se. qz oz illũ motũ fm q̃ hmõi fieri snpra spaciũ. z ideo motus rectus z circularis drũt spẽ. etiã si habeant eundem terminũ. Ex q̃bus, vlterius elicit q̃ motus volationis. volutatõis. ambulatõis z natatõis sunt vni⁹ speciei. si fiãt fm spaciũ vni⁹ spẽi. qz q̃uis differãt fm pncipia z organa. illa tñ organa non dant spẽm motui. qz alia organa req̃runtur ad natatõem q̃ volationẽ. z nõ ad motũ localem fm q̃ hmõi

Simplr aũt vnũ in oib⁹ his est. Et nãq̃ in quo est vnũ. oportet esse z indiuisibile vt speciez. Et ipsum qñ vnũ tpus z non deficiens. Et qd̃ mouet vnũ esse. non fm accñs. vt albũ nigrũ fieri z coruscum ambulare. vnum autẽ est coruscum z album. sed fm accidẽs. neq̃ cõe est̃ eũ duos hoies simul sanari fm eandem sanitatem. vt oftalmie. sed non vnus hic est sz specie vnus est Ad vnitatẽ mũalẽ mot⁹ req̃rũt tria

Hic oñdit q̃s motus sit vnus numero. z vult q̃ tria req̃runtur ad hoc q̃ motus sit vnus numero. s. vnitas mobil'. vnitas tpis. z vnitas forme fm quã est motus. Cui rõ est. qz mot⁹ ẽ accñs. sed oẽ accñs hz nũerꝝ a suo subiecto. q̃ ad vnitatem motus req̃ritur vnitas mobil'. Et sil'r tpis interruptũ etiã impedit vnitatẽ mot⁹. qz ẽ mensura motus. Alia etiã forma facit aliã vnitatẽ motus cum forma sit motus suba. Excludit etiã Arz. duos modos vnitatis ipsius mobilis q̃ non sufficiunt ad hoc q̃ motus sit vnus numero. Primus est vnitas mobilis fm accñs sicut coruscus z album sunt vnũ numero. sed p accidens. z ideo mot⁹ coruscẽ z motus albi nõ sunt vnus mot⁹ fm nũerꝝ. qz mot⁹ coruscẽ est mot⁹ localis. sz mot⁹ albi ẽ nigrefactio. Secõs mod⁹ ẽ vnitas mobilis fm gen⁹ vel spẽm z nõ fm nũerꝝ. Req̃ritur eñ ad vnitatẽ nũeralẽ motus q̃ mobile sit vnũ numero.

Socrates ãt fm alteratõem candẽ alterari spẽ. in alio aũt tpe z iterꝝ in alio. siquidẽ ꝓtigit corruptũ iterꝝ vnũ fieri nũero erit z hic vnus. si vero nõ idẽ quidẽ. vnus ãt nõ. Hz ãt dubitationẽ huiẽ sil'em. z vtꝝ vna sanitas et oino habitus z passiones subẽ sunt in corpibus mouerí nãq̃ vident̃ hũtia z fluentia. Si igitur eadem z vna que diluculo z nũc sanitas q̃ remanet et cũ deficiens accipiat iterꝝ sanitatẽ. hoc z illa vno numero erit Mouet duas dubitationẽs

Arresto. interponit quandã dubitatiõem. vtꝝ scz est vnus motus numero. q̃ vna forma bis acãtur. sicz si q̃s bis sanetur de oftalmia. i. infirmitate oculoꝝ Et circa hoc mouet quandã aliã dubitatõem. vtꝝ vnum z idem accñs cõtinue pseueret in eodem subiecto Et quibusdam videtur q̃ non. quia Heraclit⁹ opinabat q̃ nõ esset vna forma de mane z de vespere in eodem subiecto propter continuam mutatõem rerum. Hanc aũt dubitatõem phus hic non soluit propter duo. Primo solutio istius spectat ad metaphisicum. qui hz determina

prũ

z a

z az nõ solut

re de vno ⁊ multo. Secdo qz ista dubitatio innitit falso fundamēto. s. q̃ res sunt in ꝯtinuo motu. ⁊ nihil vnq̃ q̃ escat. qd̄ reprobat octauo huius. vbi Aresto. ponit diuisionem circa dispositionem entium.

Eadez eēm rō est nisi q̃d in tantū differt. q̃re si q̃dem duo idē. sicut numero vnus ⁊ habitus eē nccē est. vnus eēm numero. actus vnus numero si ꝯo habitus vnus est. fortassis nō alicui videbitur vnus ⁊ actus esse. Cū eēm pauset ābulans nō āplius ē hec ābulatio. Iterq̃ āt ambulāte erit. si igit vnus ⁊ idē est. ꝯtingit vnū et idem corrūpi et esse multotiēs. He q̃dem igitur sunt dubitatōes extra que nunc est intentōem

Hic determinat veritatē circa p̄mā dubitatōnem. ⁊ vult q̃ si motus sit vnus numero. nccē est terminū ad quē esse vnū nūero. nō tū hoc ꝓuert. qz nō nccē est q̃ si terminus ad quē est vnus numero q̃ etiā motus sit vnus nūero sz p̄ter h̄ req̃rit q̃ ille terminus vnus numero acq̃rat absq̃ interruptōe tpis. qz nisi sic ꝯtingeret vnū ⁊ idē multotiēs generari ⁊ corrūpi. qd̄ est impossibile. Ptz igit p solutōē q̃stionis q̃ si q̃s bis sanet de oblatuia nō ē idez motus. sz st̄ duo motus. qz talis forma nō acq̃rit ꝯtinue in tpe. sed p interruptōem Cōsiderādū etiā est. q̃ ex isto textu elici pt q̃ si res aliq̃ p morū pducatur. tūc illa res nō pt esse vna q̃ est p̄us corrupta ⁊ postea genita. qz ē interruptio in tpe. sz si aliq̃ res sine motu pducat. s. p creationem. tūc vna res nūero pt reproduci. sicut pz in resurrectione mortuorū. q̃ fit sine motu p potentiā diuinā

Nō

Solut p̄ 2 dubitatōes

Uoniā aūt ꝯtinuus est oīs motus simpl̄r q̃m vnū nccē est ꝯtinuū esse. si q̃dem omis diuisibilis est. ⁊ si ꝯtinuus vnus. Nō eēm omis fiet ꝯtinuus omi. sicut neq̃ aliud nullū cōtingēti ꝯtingēs. sz q̃ vnū st̄ extrema vltia āt alioq̃ nō sunt q̃dem. alioq̃ āt sunt. sz spē dr̄ntia et equoca sunt: Quo nāq̃ tanget. aut vnū fiet vltimū lince ⁊ ambulatōis. Habiti q̃dem igit st̄. et qui neq̃ idem specie neq̃ idē genere sunt Currens eēm aliq̃s statim febricitabit. ⁊ vt lāpas ex diffusione loci mutatio est habita. ꝯtinua aūt nō. Ponūtur eēm ꝯtinua quoq̃ vltima vnū sunt. q̃re habiti ⁊ p̄ter sunt quo tempus ꝯtinuū est. ꝯtinuū aūt est quo motus. hoc aūt est cum vnū vltimum fiat ambobus. vnde nccē est eundem fm spēm eē et vnius mobilis. et in vno tpe simpl̄r ꝯtinuū motum et vnum. Tempore q̃dem vt non immobilitas interiit. Indeficienti eēm q̃escere nccē est. Multi igit et non vnus motus est quoq̃ q̃es in medio est. Quare si aliq̃s motus statu occupet: neq̃ vnus est neq̃ ꝯtinuus. intercipit aūt si in medio tempus est. Qui aūt specie non vnus motus est. ⁊ si nō deficiat tps: Tempus quidem eēm vnū est specie aūt alius. vnū quidem eēm necesse est. ⁊ specie vnū esse. hunc aūt simpl̄r vnum esse nō est necesse. Quis igitur motus quidem simpliciter vnus dictum est.

Hic pbat p̄ḡs qd̄ p̄us dixit. s. q̃ tria req̃runt ad vnitatē numeralē. s. vnitas mobilis tpis ⁊ forme fm quaz est motus. ⁊ h̄ pbat sic. qz motū eē vnū est motū eē ꝯtinuū. qd̄ pz ex tribus mōis capiēdi vnū. qz mot⁹ nō dr̄ vnus indiuisibilitate. nec rōe. loq̃ndo de vnitate nūerali. q̃ cōtinuitate. sed ad ꝯtinuitatē mot⁹ tria req̃runt. Primo req̃rit q̃ forma sit vnius spēi fm quā est mot⁹. qz diuersa fm spēm nō pnt ꝯtinuari. cū ꝯtinua st̄ quoq̃ vltima st̄ vnū. q̃ aūt st̄ diuersaq̃ spēq̃ nō h̄nt vltia vnū Secdo req̃rit vnitas subiecti fm nūeq̃. qz diuersa subiecta pnt se bn̄ h̄re ꝯnter. sz nō ꝯtinue. Tercio req̃rit vnitas tpis qz si interueniat q̃es impedit ꝯtinuitas motus.

Amplius aūt dr̄ vnus et pfectus. siue fm genus siue fm speciem siue fm substantiā. sicut et in alijs pfectum et totū vnus est Est āt aliquando et si imperfectus sit vnus dicitur. si solum sit continuus.

Ponit duos secdarios mōs vnitatis mot⁹. ⁊ dicunt secdarij. qz nō spectāt q̃prie ad ipam vnitatē mot⁹. sz ad modū vnitatis mot⁹. qz ad pfectōem vnitatis mot⁹ Primus est q̃ mot⁹ dr̄ vnus. qz pfectus. sic etiā in alijs rebus totū ⁊ pfectū ꝯtinēt ad rōem vnitatis. Et rō isti⁹ ē. qz vnitas pt dupl̄r attēdi Uno⁹ fm q̃ritatē. ⁊ sic sufficit sola ꝯtinuitas ad vnitatē. Alio⁹ pt capi fm formā substātialē q̃ est pfectio totius: ⁊ sic dr̄ aliqd̄ vnū. qz pfectū et isto mō mot⁹ dr̄ vnus q̃ est q̃ pe terminū ad quem. qz ibi mot⁹ capit suā pfectōem q̃tū ad modū dsendi.

Amplius aūt aliter p̄ter p̄dictos dr̄ motus vnus regularis. irregularis enim non videtur vnus. sed magis regularis sicut rectus. Irregularis enim diuisibilis est. videtur aūt differre sicut magis et minus Est āt et in omi motu q̃d regulariter est aut non. Et nāq̃ alterabitur regulariter: et ferē irregulariter. vt circulo aut rectitudine et circa augmentum et silr et decre

mentũ. irregularitas aũt drña est aliquando q̃ dez in q̃ mouetur. impossibile eẽ est regularẽ esse motuz non in regulari magnitudine. vt reflexi motus aut obliqui aut alius magnitudinis quarum non conuenit contingens in contingentem ptem. Aliquãdo aũt neqz in vbi. neqz in quãdo. neqz in qd. sed in eo qd vt est. velocitate eẽ z tarditate aliqñ determinat. cui q̃dem eẽ velocitas est eadem. regularis est cuius aũt non irregularis est

Ponit secũ modũ secũdariũ vnitatis motus. z ẽ q motus dr vnus qz regularis z vniformis: z hoc iõ. quia mot⁹ regularis est magis vnus q̃z diffoꝛmis z irregularis. g̃ in illo motu deficit magis vnitas q̃z in motu regulari. Exempli grã. qz motus ille q̃ fit p spaciũ rectũ et circulare est minus vnus q̃z ille q̃ fit p spaciũ circulare tm̃. vel rectũ tm̃. Et p intellectu illi⁹ Aresto. ostẽdit in q̃bus motib⁹ inuenit regularitas z irregularitas Et vult q in omi spẽ motus inuenit regularitas z irregularitas. Sũt tamẽ duo modi irregularitatiz fm phm Primus est ex pte rei. i. spacij. z sic motus dr irregularis vbi spaciũ est distinctũ fm rectũ z circulare. qz vna ps est recta z alia circularis. z tũc irregulare extẽdit ad diffoꝛme Alio mõ dr mot⁹ irregularis ex pte modi mot⁹. s. ex pte tpis. z h̃ pringit qñ nõ est eq̃ velox p totũ tp̃us. sicut fit in motu grauiuz z leuiũ. qz tal mot⁹ est velocior in fine q̃z in pncipio z in medio. Ex q̃ pt capi drña inter regulare z vniforme fm q pprie accipiũt. qz regulare in motu accipit ex pte tpis. z iõ ille motus dr regularis qui ẽ eq̃ velox p totũ tp̃s. sz motus dr vniformis ex pte spacij. qñ scz spaciũ est dispositũ fm figurã vni⁹ spẽi. z ideo aliq̃s mot⁹ est regularis q̃ nõ est vniformis z ecõtra. motus eẽ grauiũ z leuiũ est vniformis. qz fit p lineã rectã tm̃. qz ex pte spacij nõ est defect⁹. nec ex pte ptiũ mobil sz nõ est regularis. qz ẽ velocior in fine q̃z in pncipio. Motus aũt celi ecõtra est regularis. sz nõ vniformis. qz eq̃ velox est p totũ tp̃s. g̃ ẽ regularis. sz tñ ptes celi circa medũ celi veloci⁹ mouent q̃z ptes circa polos. g̃ in illo motu nõ est vniformitas pprie loquẽdo. qz forma etiã motus local siue spẽs est ex pte spacij ad min⁹ extrinsece z circũlocutiue. Et iõ dictũ est q mot⁹ rect⁹ z circularis et si habeãt vnũ tminũ spẽ z nũero. nõ tñ st vni⁹ spẽi.

Ũ neqz spẽs motus neqz drñtie sunt velocitas z tarditas. qz omnes sequunt drñtes fm spẽm. Quare neqz leuitas neqz grauitas pducens ad vnũ z eundẽ locũ que in idẽ est: vt terre ad ipam. aut ignis ad ipsum

Concludit hic ex p̃dictis duo correlaria. q̃z primuz est. q velocitas z tarditas nõ st drñe specifice nec spẽs motus. Qd sic pbat. qz nulla drñia psequit oẽm spẽm alicui⁹ generis. sz sicut dictũ est velocitas z tarditas cõsequunt oẽm spẽm motus. g̃ nõ sunt drñe mot⁹ Secũ correlariũ est. velocitas z tarditas nõ st idẽ sicut grauitas z leuitas. qz grauitas hz se ad vnã determinatam spẽm motus. s. ad motũ deorsum. z leuitas ad motum sursum. sed velocitas z tarditas respiciũt quãlibet speciem motus indifferenter

Unus q̃dem igit irregularis est qui est continuus. Minus aũt qd quidem reflexiuo accidit motui Qd autem minus commixtio semp ptrarij. Si autem vnũ omnẽ pringit z regulare esse z nõ. nõ erunt q̃ nõ fm speciez habiti ipsi vnus z cõtinuus. Qũo eẽ erit regularis ex alteratõe compositus et loci mutatione. indiget enim conuenire.

Hic pbat qd prius dixit. s. q motus irregularis est minus vn⁹ q̃z regularis. z hoc sic pbat: omne illud qd est minus tale est min⁹ tale p admixtionẽ ptrarij. sz mot⁹ irregularis est min⁹ vnus q̃z regularis. g̃ hz aliquid de multitudine. qz habet aliqd de ptrario. Ex q̃b cõcludit final q diuersi mot⁹ fm spẽm nõ possunt primuare et sic motus ppositus ex diuersis motibus fm speciem non potest dici regularis.

Querit Et tria requirunt ad vnitatẽ numeralẽ motus. Dicendũ q sic et rõ est. qz motus est accns. z accidens habet numeq a suo subiecto. g̃ primo requirit vnitas mobil. Secũdo mot⁹ est de nũero prinuoq. z ex h̃ adhuc duo requirunt ad vnitatẽ motus. primo vnitas forme. et in motu locali vnitas spacij. a q̃ est etiã vnitas circũlocutiue forme mot⁹. Tercio requirit vnitas tpis. sic eẽ ad vnitatẽ rei mensurabil requirit vnitas mensure. sic ad vnitatẽ motus requirit vnitas tpis. Est tamẽ psiderãdum q vnitas tpis nõ causat vnitatẽ mot⁹. sed soluz a posteriori indicat vnitatẽ motus. vnitas aũt mobil est pprie cã vnitatis numeralis motus

Si Quicq mot⁹ est vnus vbi nõ est vnitas tpis. qz duo motus ad altẽdinẽ pñt esse vn⁹ in diuersis tpibus in eodẽ mobili in numero Dõm q q̃uis sit vnus spẽ. nõ tñ est vn⁹ in nũero si fiat in diuersis tpib⁹ Deiñ arguit q nõ requirat etiaz vnitas termini ad quẽ ad vnitatẽ mot⁹. pbat qz sepe fit mot⁹ ab albo in nigrũ p multos medios colores. q̃ tamẽ est vn⁹ motus q̃uis fiat p multos terminos. Dõm q dupl pringit pcedere de extremo colore in extremũ p medios Uno⁰ sic q in medio sit status. z sic tales motus st diuersi in spẽ. qz hñt terminos specifice distinctos. Alio⁰ pringit pcedere de extremo in extremũ. sic q in medij⁹ nul⁹ sit status. sz fit ptinuus pcessus. z tunc medij colores non hñt rõez terminoq. sz mediorq ipm subiectũ ad vltimũ terminũ mot⁹ deferẽtium. z sic est vn⁹ mot⁹ numero

Si Aresto. octauo phisicoq accipit vnitatẽ mot⁹ ex vnitate mouẽtis. g̃ male h̃ primitrit illũ modũ Dõz q mot⁹ capit dupl. Uno⁰ fm suã naturã absolute. z sic mot⁹ nõ hz aliquã vnitatẽ vl distinctõem ex mouẽte. qz sic capiẽdo motũ mouẽs est sibi total extrinsecũ. Alio⁰ accipit motus fm q stat sub intẽtõe mouẽtis. i. fm q hz aliqd cãre in mobili z sic hz etiã vnitatẽ a mouẽte. sic qdlibet istrumẽtũ hz vnitatẽ vl diuersitatẽ vl pgatõz ad pncipale mouẽs. z sic capit 8⁰ h̃⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Si aliquod aīal. puta canis, pficiat ab alto loco et moriat in medio. tūc est vn⁹ motus numero ⁊ nō est idem mobile. q⁹ nō est idē canis numero. Dicendū q̄ argumentū p̄supponit falsum. scz q̄ est vnus motus numero. sunt em̄ ibi duo motus p̄seq̄nter se habentes: ⁊ hoc propter diuersitatem mobilis. q⁹ canis mortu⁹ est aliud mobile q̄ canis viuus. ⁊ q̄uis tēpus sit ꝓtinuū: hoc tm̄ nō sufficit ad vnitatē numeralem motus. sed req̄rit idēptitas mobilis. Et ſt tamē ꝓsiderandū q̄ quidā dicunt vnā formā substantialē manere in generato⁹ corrupto. s. formā corpeitatis. ⁊ illo stante nō est incōueniens dicere q̄ sit idē motus numero. q̄a ē idē mobile numero. sz hoc est impossibile. sicut pbat primo de generatōe. ⁊ scdo de aīa. q⁹ nō p̄t eadē forma manere in genito ⁊ corrupto. Etiā sic nō fieret resolutio ad materiā primā. ⁊ sic nō corrū perek res simpl'r. sz fm q̄d. Sil'r dicendū est de virga pro media pte arida. ⁊ p̄ media pte viridi. q⁹ in motu talis virge nō est motus vn⁹ cū sint duo mobilia. sed sunt duo motus. qui tamē incipiūt ⁊ terminant in eodem tempore

Duo corpa dura nō possunt se tangere sine medio. si ergo in virga, p̄ vna pte arida ⁊ p̄ alia viridi essent duo corpora tunc tangerent se p̄ medium quod non videt. Dicendum q̄ ibi est medium scz humor aqueus. quia vita cuiuscunq̄ animati consistit in calido ⁊ humido.

Amplius autem determinandū est qualis motus ꝓtrarius motui et de mansione eodem modo. Sed primo determinādum est. vtrum contrarius motus sit. qui est ex eodem ei qui est in idem vt qui est ex sanitate ei q̄ est in sanitatem. vt generatio ⁊ corruptio videtur Aut qui est ex contrarijs. vt qui est ex sanitate ei q̄ est ex egritudine. Aut qui in contraria vt qui est in sanitatem. ei qui est in egritudinez Aut qui est ex contrario. ei qui est in contrariū vt qui est ex sanitate. ei qui est in egritudinem Aut qui est ex contrario in contrarium ei q̄ est ex contrario in contrarium. vt qui est ex sanitate in egritudinem. ei qui est ex egritudine in sanitatem. Necesse est em̄ aut vnum quendā horum esse modorum aut plures Non em̄ est aliter contraponere.

Postq̄ phs determinauit de vnitate motus. iā intēdit prosecq̄ de diuersitate motus. ⁊ q⁹ in genere loquēdo diuersitas p̄t sumi in motib⁹ ex vnitate. cū tot mōis dicat vnū oppositor⁹ quot modis ⁊ reliquū. iō nō determinat de diuersitate mot⁹ in genere. sz de quadā spē diuersitat'. s. de ꝓtietate. Et circa hoc distinguit q̄nq̄ modos q̄bus p̄t alicui videri q̄ mot⁹ sunt ad inuicē ꝓtrarij. Si g̃ mot⁹ st' ꝓtij ad inuicē hoc cōtingit vno q̄nq̄ modor⁹. vel q⁹ ꝓtietas attēdit penes accessum ⁊ recessū ab eodē termino. sicut si dicerem⁹ q̄ motus ab esse ꝓtiatur motui q̄ est ad esse. Vel sumit cōtrarietas motus penes ꝓtietatē terminor⁹ a quib⁹. vel sumit ꝓtietas motus penes ꝓtietatem terminor⁹ ad q̄s. vt si dicerem⁹ q̄ mot⁹ ad albū ꝓtariat motui ad nigrū. Aut accipit ꝓtietas mot⁹ fm ꝓtietatē termini a quo p̄ ordinē ad terminū ad quē. sicut si diceret. q̄ motus ab albo ꝓtiatur motui q̄ est in nigrū. Aut accipit ꝓtietas motus fm ꝓtietatem tam terminor⁹ a quib⁹ q̄ terminor⁹ ad q̄s. vt si diceremus q̄ motus ab albo in nigrū ꝓtariat motui qui est de nigro in albū. Et q⁹ non ꝓtingit alio mō motus ad inuicē ꝓtraponere. necesse est q̄ vno istor⁹ modorum vel pluriū sumatur contrarietas.

Est autem qui q̄dem ex ꝓtrario ei qui est in ꝓtrarium non ꝓtrarius. vt q̄ est ex sanitate ei q̄ est in egritudinem. Idē em̄ est ⁊ vn⁹ est Esse q̄dem igitur nō idē est ipsis. sicut nō idē est ex sanitate mutare in egritudinem

Hic excludit duos predictor⁹ modor⁹. s. quartū ⁊ secūdum. ⁊ q̄rtus fuit q̄ ꝓtrarietas motus sumit fm ꝓtrietatem termini a q̄ p̄ habitudinē ad terminū ad quē. Et q̄ ille modus nō est ꝓueniens pbat. q⁹ idē nō est ꝓtrium sibij p̄i. cū ꝓtraria debēt maxime distare. sed ē idē motus q̄ est ex ꝓtrario in ꝓtium. sicut est vnus mot⁹ qui est ex sanitate in egritudinem. sed est differēs rōe. quia quando dicit motus esse ex sanitate est habitudo ad terminū a quo. ⁊ quando dicitur. in egritudinē est habitudo ad terminū ad quem.

Neq̄ qui est ex ꝓtrario ei q̄ est ex contrario Simul quidem em̄ accidit mutari ex contrario in contrariū. aut in medium. Sed de hoc quidem posterius dicemus.

Hic excludit scdm modū. s. q̄ nō p̄t capi ꝓtietas motuū penes ꝓtietatem termin. or⁹ a q̄bus. Et ad hoc p̄nūtur tres rōes. Prima est. illi mot⁹ q̄ in idem tendunt nō st' ꝓtij. sed motus q̄ incipiūt a ꝓtijs terminis q̄nq̄ in idē tendūt. g̃ nō sunt ꝓtij. Minor patet. q⁹ q̄nq̄ est motus ab albo ⁊ nigro. ⁊ terminā in rubeū. Maior p̄z. q⁹ ꝓtia maxime distāt. g̃ nō p̄nt terminari in idem.

Sed magis in ꝓtrarium mutare videbitur vtiq̄ causa esse ꝓtrietatis q̄ ex ꝓtrario. Hic quidem em̄ mutatio ꝓtrietatis. illevero acceptio. Et dicitur aūt vnusquisq̄ in q̄d mutat magis q̄ ex quo. vt sanatio in sanitatem: egrotatio autem in egritudinem.

Sed a ratio. nihil denominat ab eo q̄d ab eo remouetur. sz termini a q̄bus remouent a motu. g̃ penes tales terminos nō debet motus denoiari ꝓtrarius. Maior p̄z. q⁹ denoiatio fit a forma inherēte. q̄d aūt abiciē non inhereat. Minor p̄z. q⁹ omis terminus a quo in motu

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

abijcitur. Tercia ratio posita in textu est talis. ab eodem a quo aliquid recipit spem. etiā recipit contrarietatē. qz cōtrarietas est distantia fm spem. x. metaphisice. sz motus nō recipit spem a termino a quo. igit etiā nō debet capere cōtrarietatē a termino a quo. sz a termino ad quē

Relinqtur aūt. quia est in contraria. et qui est in contraria ex cōtrarijs. fortassis qdem igit accidit hos que in cōtraria ex contrarijs esse: sz esse forsitan nō idem. Dico autē qui in sanitatē ei qui ex egritudine. et qui ex sanitate ei qui in egritudinem.

Hic concludit duos modos positos in ista diuisione tanqz veros. ex quibz contrarietas sumitur. s. terciū z quintum. Tercius fuit q contrarietas sumitur fm contrarietatē terminorz ad quos Quintus fuit q contrarietas in motu sumeret tam penes contrarietatē terminorz a quibz qz ad qs Et addit q isti modi sunt vnus modus subiecto. sz differunt rōne. qz qd in vno mō. s. quinto ponit explicite. h in tercio ponit implicite. qz contrarietas terminorz ad qs implicat contrarietatē terminorz a quibz Et qz posset qs dicere q ista conclusio est incōuenies. qz dimittit vnū modū accipiendi contrarietatē. s. penes accessum z recessum ab eodem termino. Rūdet phs q ille modus valet. p contrarietate mutationū. z non motuū. z sic generatio z corruptio contrariantur penes primū modum.

Quoniā autē differt mutatio a motu. ex qdam eim subiecto in quoddā subiectū mutatio est motus. qui est ex contrario in contrariū ei qui est ex cōtrario in contrariū motus contrarius est. vt qui est ex sanitate in egritudinē. z q est ex egritudine in sanitatem

Hic concludit quo mō. propie accipienda est contrarietas in motu. z intendit q propie contrarietas accipienda est fm cōtrarietatē vtrorūqz terminorz. z h. probat rōne z inductōe Rōne sic. contrarietas sumenda est fm propriam z specificā rōem eorz que dicunt contraria. qz contraria solum sunt spēs sub eodē genere repugntes. Sz propria rō specifica motus est q sit mutatio de subiecto in subiectū. i. de termino affirmato in terminū affirmatū. ergo etiā ad contrietatē motus requirit contrarietas ex pte vtriusqz termi. et h est vel explicite sic in quinto mō. vel implicite vt in tercio

Manifestū est aūt ex inductiōe qualia videntur contraria esse. Egrotari eim ipsi sanari. z ipsi addiscere decipi pmutatū nō p ipsum. In cōtraria eim sicut in scia est. sic z in deceptiōe. et per ipm habere z p alium. z sursum motus ei qui est deorsum. Cōtraria eim hec sunt in longitudine. z q est ad dextrā ei qui est ad sinistrā contraria eim hec sunt in latitudine. Et q est ante ei qui est retro. contraria eim hec sunt in altitudine.

Probat idem inductiue. z inducit tā in alterationibz corporalibz qz spiritualibz. qz etiā in motu locali. qz sanatio q est alteratio corpalis contraria egrotatiōi. z sanatio et egrotatio hnt oppositos terminos. tā a quibz qz ad qs Etiā in alterationibz anime. qz decipi ab alio est contrariū ei qd est addiscere. z decipi a seipso est contrariū ei qd est inuenire sciam. scia eim dupl acquirit. s. p propriā inuentionē et illo mō opponit ei decipi a seipso. Alio mō acquirit scientia ab alio p doctrinā. z illi opponit decipi ab alio. quia qui decipitur ab alio nō acquirit sciam ab ipso. sz aliquid scie contrarium. Ita etiā in moribz localibz sursum opponitur deorsum. z opponūtur sursum z deorsum ex pte vtrorūqz terminorz. sicut facile patet

Qui aūt est in contrariū solum. nō est motus sz mutatio. vt fieri album nō ex quodā est Quibz aūt nō est contrariū. qui est ex ipso ei q est in ipm mutatio cōtraria est. Vnū generatio corruptiōi contraria est. z remotio acceptōi Ne aūt mutationes quidē. motus aūt nō sunt

Ostendit phus quō inuenit contrarietas in mutationibz. in quibz nō est propie dicta contrarietas. z primo distinguit duplices mutationes. sunt eim alique accntales. sicut mutatio ad albū z nigrū. Alie sunt substātiales. sic mutationes ad esse substātiale. vt generatio hois z equi. vult ergo contrietas sumit in mutationibz accntalibz penes cōtrarietatē terminorz ad quos. Sz in mutationibz substātialibz sumit contrarietas penes accessum z recessum ad eūdem terminū vel ab eodē termino. sicut generatio opponitur corruptioni. qz generatio est ad esse. corruptio po ē ab esse. z remotio opponit accessioni.

Qutrū sufficiat in moribz accipe contrarietatē penes terminos ad qs Dōm q motus accipit dupl. vno mō p modū motus. et sic oz sumere contrarietatē ex vtroqz termino. qz de rōne motus est esse de subiecto in subiectū. z hoc vel explicite vel implicite. sicut prius dcm est. Alio mō capit motus p modū mutationis. z tunc sufficit contrarietas terminorz ad qs. qz mutatio fm q hmōi nō hz in se contrarietatē terminorz. qz vel est ex nō esse ad esse. vel ab esse ad nō esse. z hoc est qd dicit phs primo huius. q materia pt facere mutationē per alterum contrariū. i. per vnum terminū positiuū ad quē accedit. z a quo recedit.

Qm aūt vt in medū motus sunt. qbuscūqz contrariorz est medū. tanqz in contraria qdammō ponēdi sunt. sicut eim contrario vtit medio motus in vtraqz vtiqz vtet. vt ex fusco qdem in albū tanqz ex nigro. z ex albo i fuscū tanqz in nigrum. ex nigro aūt in fuscū tanqz in albū fuscū medium aūt ad vtrūqz dr quodammō vtrūqz vltimorz. sicut dcm est prius Motus qdē igi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tur motui cõtrarius est sic. qui est ex cõtrario in contrariũ ei q̃ ex cõtrario in contrariũ

Hic phs remouet vnam dubitationẽ. qz posset aliqs dicere q̃ q̃ qs motus est de ꝓtrario ad medũ. vel de medio ad extremũ. ergo nõ inuenit̃ in quolibet motu cõtrarietas terminoꝝ. Rñdet aresto. q̃ motus q̃ terminant̃ in medio sunt etiã q̃dammõ ꝓtrarij. qz medius ꝓpatũ vni extremoꝝ hz rõem alterius. qz rubeũ ꝓpatũ albo hz rõez nigri. Ex q̃ sequitur q̃ in moribꝫ reperitur ꝑietas ꝑm analogiam. primo eñ z ꝑncipaliter illi motus sunt cõtrarij qui sunt de ꝓtrario in ꝓtrariũ. sicut motus ab albo in nigrum. z ecõtra. Secõo illi motus sunt ꝓtrarij q̃ sunt a medijs ad extrema. q̃ q̃ uis nõ sint ex ꝑtijs. sic motus de rubeo in nigrũ. z de rubeo in albũ. In tercio gradu motus sunt ꝓtrarij. q̃ sunt ex ꝑtijs in media. sicut motus q̃ sunt ex albo in rubeũ. z ex nigro in rubeũ. In quarto gradu sunt motus ꝓtrarij qui sunt ex medijs in media. sicut motus a rubeo in blauium. in quo motu rubeũ habet conditionẽ albi. z blauium ꝓditionem nigri

Quoniã aũt motui nõ solum videt̃ esse motus cõtrarius. sz et quies. hoc determinandũ est. simplr̃ quidẽ contrarius est motus motui Opponitur aũt z quies. ꝑuatio eñ est. Est ãt sic q̃ ꝑiuatio cõtraria dicitur

Postq̃ phs determinauit de cõtrarietate motuũ ad inuicẽ. hic ꝑ̃ter determinat de cõtrarietate motuũ ad quietẽ. z dẽm quietũ ad quietẽ Et ꝺt primo q̃ nõ solum motus motũ ꝓtrariat̃. sz etiã quieti. et hoc ꝑbat. qz q̃es est ꝑuatio motus. sz ꝑuatio est quodammõ ꝓtrariũ. ergo etiã quies q̃dammõ ꝓtrariat̃ motui. Maior ẽ nota. sed minor ꝑz. qz in oĩbꝫ ꝓtrarijs saluat̃ ratio ꝑuationis. quia vnũ ꝓtrariũ est ꝑfectius alio. imꝑfectũ aũt ꝓpatũ ꝑfecto hz rõem ꝑuationis Dicit̃ tamẽ quodammõ. qz ꝑfectius motus ꝓtrariatur motui q̃ quies

Qualis aũt quali. vt est ei q̃ ꝑm locũ. q̃ ꝑm locũ Sed hoc non ꝺt: simplr̃. vtꝝ eñ cui q̃ est hic mansioni q̃ est ex hoc. aut q̃ est in hoc motus opponit̃ Manifestũ igit̃ est. qm̃ in duobꝫ motus subiectis est. Nuic q̃dẽ qui ex hoc in contrariũ. que est in hoc quies. Nuic aũt qui ex cõtrario in hoc que in cõtrario quies

Hic oñdit q̃lis quies ꝓtrariat̃ motui Est eñ duplex quies. s. an termio a quo z in termino ad quẽ. q̃ñ scz motꝰ est cõpletus Est ergo ista questio in textu. vtꝝ quies in aliq̃ termino ꝓtrariat̃ motui q̃ est ad illũ terminũ. vl̃ motui q̃ est ad oppositũ terminũ. Exẽplariter q̃ritur sic. vtꝝ quies in albo ꝑiat̃ albationi q̃ est motus ad albũ. vel denigrationi q̃ est motus ad oppositũ terminũ. s. nigrũ. Soluendo q̃stionẽ dicit q̃ q̃es in aliq̃ termino ꝑiat̃ motui q̃ est in oppositũ terminũ. sicut q̃es. vel albũ opponit̃ denigrationi ꝑne z nõ albefactiõi. Et hoc etiã sic ꝑbat̃ extra textũ. qz motus ẽ eiusdẽ essentie cũ termio ad quẽ. vbi q̃ terminꝰ ꝓtrariat̃ alteri termino. ibi etiã motus ꝓtrariat̃ illi termino. qz ergo albedo z nigredo ꝓtrariant̃. sic etiam ꝓtrariant̃ quies in albo z motus in nigrum

Simul aũt z ad inuicem contrarie be sunt Et namq̃ incõueniens est. si motus q̃dem cõtrarij sunt. quietes aũt opposite nõ sunt: Sũt autem in oppositis he. vt que est in egritudine quies ei que est in sanitate

Interponit hic de ꝑietate quierũ ad inuicẽ. et vult q̃ ille q̃etes sunt ꝓtrarie ad inuicẽ que sunt in ꝓtrarios terminos. sicut quies in albo z q̃es in nigro. qz tales q̃etes sunt eiusdẽ nature cuz terminis sub quibꝫ quiescũt. sicut ergo termini ꝓtrariant̃. sic etiã quietes.

Motui aũt ei q̃ est ex sanitate in egritudinẽ ei eñ q̃ est ex egritudine in sanitatẽ irrõnabile Qui eñ in ipso motus est. in q̃ stetit. q̃etatio magis ẽ. ꝑm q̃ accidit sil̃ fieri motui. Necesse aũt est aut hãc aut illã esse. nõ eñ que est in albedine quies cõtraria est ei q̃ est in sanitate

Hic oñdit qd̃ ꝑius dixit. s. q̃ quies in aliq̃ termio nõ opponit̃ motui ad eundẽ terminũ. z h̃ sic ꝑbat. Illud qd̃ est ꝑfectio z ꝓsummatio alicui⁹ hoc nõ ꝓtrariat̃ ei. sz q̃es in termino ad quẽ est ꝓsummatio z ꝑfectio ipsi⁹ motus ergo nõ ꝓtrariat̃ motui. Maior ꝑz. qz ꝑia nata sunt se mutuo expellere. sz ꝑfectio est cũ illo cui⁹ est ꝑfectio. q̃ nõ sunt ꝑia. Minor ꝑz. qz q̃es in termio fit sil̃cum motu ꝑfecto. qz moueri ad aliquẽ terminũ est in tali termio q̃etẽ fieri Ex q̃ ꝑz. q̃ tene ꝺz in diffinitõe nature. natura est ꝑncipiũ mouẽdi z quiescẽdi. scz in termino ad quẽ.

Sed Hoc nõ est ꝑfectio motus qd̃ nõ manet cũ motu. sz quies in termio ad quẽ nõ manet cuz motu q̃ nõ est ꝑfectio motus Dicim q̃ motus capitur duplr̃. vno mõ quantũ ad suã essentiã. z sic quies est ꝓsummatio motus. qz in termino siue in q̃ete q̃ est in termino ad quẽ motus est simplr̃ ꝑfectus Alio mõ capitur motus q̃tuz ad modũ essendi. z sic in termio motus nõ est motus. z sic quies in termio ad quẽ remouet motũ. Exẽpli grã. q̃ñ est fcã calefactio aque. tũc in q̃ete calefactionis calor q̃ est essentialit̃ motus est simplr̃ ꝑfectus. sz sed modus eẽndi caloris sub eẽ imꝑfecto quo mõ dicit motus cessat simplr̃ in termio ad quẽ. qz calor nõ est amplius imꝑfectus. q̃ imꝑfectio spectat ad modum motus et non ad eius essentiã

Quibꝫ aũt nõ sunt cõtraria. hoꝝ mutatio quidẽ est opposita. q̃ est ex ipso ei q̃ est in ipm motus ãt nõ est. vt q̃ ex esse ei q̃ est in esse. q̃es quidẽ hoꝝ nõ est. ĩmutatio aũt est. z sic q̃dẽ aliquid eẽt subiectũ. que in eẽ nõ mutatio ei q̃ est in nõ esse cõtraria erit. Si vero nõ est aliquid quod nõ est dubitabit aliqs cui sit cõtraria. q̃ est in esse nõ mutatio. z quies est

Nouet Dubiũ

Solut.

ꝑietas

De Music

Quies ꝑia et motui

Nouet Dubiũ

Solut

Hic determiat de ꝓtrietate quietū in mutationib⁹ et ꝑmo resumit quō sumitur in eis ꝓtrietas. et vult q̃ cōtrietas sumitur in eis penes accessum ⁊ recessum ab eodē termino q̃ ad ꝓtrietatē mutatiōis ad mutationē id est mutationū ad inuicē. Arestoteles intēdit hoc pro ꝓclusione. q̃ eodē mō sicut motus ꝓtriatur quieti. ⁊ q̃es quieti. ita mutatio ꝓtriatur mutationi. ⁊ immutatio immutationi. quies em̄ non habet ordinē ad mutationē. sed ad motum. ⁊ ideo oportz mutare nomē quietis in nomē immutatiōis Est ergo sic dōm. q̃ mutatio que est in aliquo termino ꝓtriatur mutationi que est in opposito termino. Tū patet. q̃ mutatio que est in esse opponitur immutationi que est nō in esse. et mutatio que est in nō esse opponit immutationi que est in esse. Et qz posset q̃s dicere q̃ nō esse nō potest esse terminus mutatiōis. ergo nō ꝑt alicui ꝓtriari. dicit phs q̃ nō eē est q̃dam corruptio naturalis ⁊ nō annihilatio. ⁊ sic nō est nō esse simplr. sz est non esse hñs subiectū. id est nō esse priuatiuū

Si aūt hoc est. aut non omnis quies motui cōtraria est. aut generatio ⁊ corruptio motus sunt. Manifestū igitur q̃ quies nō dicenda est. si nō ⁊ be motus Simile autē aliquid est. ⁊ immutatio. ꝓtraria autē est. aut nulli aut ei que est in non esse: aut corruptioni. Nec em̄ ex ipsa generatio aut in ipsam

Hic ostendit quod prius supposuerat. scz q̃ mutatio nō opponit quies sed immutatio. et hoc sic ꝑbat. quia sic seqretur q̃ omnis quies esset cōtraria motui. qz quies que est cōtraria generatiōi non est ꝓtraria motui. oportz ergo dicere q̃ mutationi opponit immutatio. Et silr est dōm de immutationib⁹ ad inuicem

Dubitabit autē aliquis quare in mutatiōe quidē ꝓm locum sunt. ⁊ ꝓm naturā ⁊ extra naturam ⁊ quietes ⁊ motus. in aliis aūt non. vt alteratio hec q̃dem ꝓm naturam. illa autē extra naturā. Nihil em̄ magis sanatio aut egrotatio ꝓm naturam aut extra naturā: neqz dealbatio neqz denigratio. Siliter autem est ⁊ in augmento ⁊ decremento. neqz ad inuicem hij contrarij vt ꝓm naturam. hij autē extra naturam. neqz augmentū augmento. Et in generatione autē ⁊ corruptione eadē ratio est. Neqz generatio q̃dem ꝓm naturam. corruptio autē extra naturam. senescere em̄ ꝓm naturam est. Neqz generationē videmus aliam q̃dem ꝓm naturam. aliam vero extra naturam

Hic ponit Arz. tria dubia q̃ postea soluit. Primum est: quare in genere motus localis solū inueniunt motꝰ et q̃etes ꝓm naturā. ⁊ extra naturā. ⁊ nō in aliis motib⁹ scz in alteratōe augmētatōe ⁊ diminutōe. generation e ⁊ corruptōe. Qz aūt in illis nō inueniunt. ꝑbat ꝑ locum a maiori sic. si illud quod magis videt inesse non inest nec illud qd minus. sed si eēt aliqs motus extra naturā maxime esset corruptio. sed corruptio est etiā ꝓm naturam Quod sic patet. qz senescere est ꝓm naturā. scz materie. et senescere est dispositio ad corruptionē. ergo etiam corruptio est ꝓm naturam.

Dicit scdo celi q̃ oēs defectus stz ꝓtra naturā g̃ male dz h̄ q̃ corruptio est ꝓm naturā Dōm q̃ natura accipit dupliciter. vno mō ꝑ natura vli q̃ intrē dit ꝓsistentiā ⁊ ꝑmanentiā totꝰ vniuersi. Et tunc corruptio est oino ꝓm naturā. qz oz mlta corrūpi in vniuerso. si dz totū vniuersum ꝓsistere. sicut necē est aliq̃ indiuidua corrūpi. vt saluent alia in spē. Alio mō accipit natura ꝑ natura ꝑticulari. ⁊ sic accipit dupliciter. vno mō pro natura forme. i. ꝑ natura q̃ est forma. ⁊ sic corruptio ē cōtra naturā. qz forma ꝓm q̃ hmōi dat spēm sed corruptio tollit esse. ⁊ sic spēm. Alio mō accipitur natura ꝑ natura materie. ⁊ sic corruptio est naturalis. qz sicut materia hz naturalē habitudinē ad formā. ita etiā ad ꝑuatōnē. Tercio accipit natura ꝑ ꝑuatōe. ⁊ sic cū ꝑuatio sit ꝑncipiū corruptōis. g̃ corruptio est vt sic ꝓm naturam.

Aut si est q̃ violēta fit extra naturā. tunc ⁊ corruptio erit corruptioni ꝓtraria q̃ violēta vt q̃ extra naturā ei q̃ ꝓm naturā. Ergo nature et generatōes q̃dā sunt violēte. ⁊ non fatate. q̃b⁹ ꝓtrarie sunt q̃ sunt ꝓm naturum. Et augmēta sunt violēta ⁊ decremēta. vt augmēta q̃ velociter ꝑpter alimētū pubescētiū stz. et tritica cito adaucta. ⁊ nō ꝓstricta. In alteratōne āt q̃liter aut simplr. Erūt em̄ alie q̃dez violente alie vero naturales. vt dimissi nō in creticis diebꝰ alij aūt in creticis. alij quidem extra naturam alterant. alij vero ꝓm naturam

Hic soluit ꝑdictam dubitatōem ꝑ interēptōnem. i. ꝑ negationē. ⁊ vult q̃ hoc qd supponit in q̃stione est falsum q̃ scz solū in motu locali inueniunt naturale ⁊ violentum. imo etiaz inueniunt in ommib⁹ aliis motib⁹. Et ꝓbat inductiue. qz aliq̃ sunt corruptiōes naturales sicz ille q̃ fiunt ꝓm ꝑncipia nature ab intrinseco. sicut qñ aliquis moritur ex senectute. Alie stz corruptōes violēte q̃ fiunt ꝑter dispōnes naturales ipius rei q̃ corrūpit. sicut cū aliqs gladio interficit. Silr est de generatōe qz sunt aliq̃ generatōes fatate. i. ꝑcedentes ꝓm ordinē cāe vniuersaliū. sicut rose generant in estate. Alie sunt generationes nō fatate. i. nō ꝑcedētes ꝓm ordinē cāe superiorū sicut qñ gñant rose in hyeme in stuphis. Silr est de augmētatōe. qz aliq̃ est augmētatio violēta. sicut qñ seminā ex humoribꝰ multū crescūt. ⁊ aliq̃ hoīes citiꝰ veniūt ad annos pubertatis. i. discretōis ꝑpter varietatē nutrimēti. quod tps est naturaliter in decimo qrto anno quo ad viros. qz tūc pūt ꝓtrahere matrimoniū Et silr aliquē

Dnta ꝰ q̃ ꝑt mm ꝓtrium ꝓdimita

mutatoi opoꝰ q̃

Dnet ta dubia

Primū

Solunt ꝓmū dubiū

sunt alteratões violente. sicut qñ aliquis sanat ante dies cretico. Si eñ aliquis sanatur in die cretica est sanatio naturalis. si aũt nõ sz ante vel post est violẽta Dicit aũt dies cretica dies iudicij sup infirmitate. habet eñ quelibet infirmitas vnã diem in qua vel infirmitas naturalit vincit naturam ⁊ sequtur mors. vel natura vincit infirmitatem ⁊ sequtur sanitas Si vero aliqs ante illũ diem sanetur est alteratio violẽta. ⁊ ꝑter naturã Est igit drñtia inter has dcõnes cresis crasis ⁊ crisis. qr cresis idem est qd iudiciũ. crasis idem est qd natura. sz crisis idẽ est qd aurum. vñ? Judiciũ cresis. natura crasis. crisis aurum

Queritur Quid sit fatum Dõm q̃ est explicatio diuine puidẽtie ꝑ causas vl'es medias. Et dr fatum a for faris .i. loquor. qr deus ꝑ tales causas sedas videtur nobis loqui. sicut eñ ꝑ loquutionẽ homis pcipimus quid hõ velit. ita ꝑ effectus secũdas causas pcipimus qd deus velit in effectib' inferiorꝫ rerꝫ Hoc ergo dr fatatũ quod fit fm naturalẽ influentiã casuarꝫ superiorũ et ideo q̃ rose generent in hyeme non est fatatũ. quia est ꝑter ordinem causarꝫ superiorꝫ

Erunt igitur corruptões contrarie ad inuicem non generatiõi. et quid phibet. est eñ sic Et namqz si hec qdem dulcis. illa vero tristis est. quare nõ simpl'r corruptioni corruptio cõtraria est. sed hec qdem huiusmodi. alia vero huiusmodi harum est

Hic obijcit cõtra dicta q̃ nõ sunt alique generatiões fm naturã ⁊ extra naturã. qr si sic. tunc seqrek q̃ vni multa opponerent. quod est incõueniens. qr corruptio est cõtraria generationi. si ergo est etiã aliqua corruptio extra naturam. g̃ corruptio erit cõtraria corruptioni. Rñdet aresto. q̃ nõ est incõueniens vnum opponi multis fm diuersas rõnes. qr generatio ⁊ corruptio opponunt fm rõnem generis. sz corruptio opponit corruptioni fm rõem spẽi. sicut corruptio tristis ꝓtrariat generationi dulcis Dicit autẽ generatio dulcis qñ ex minus nobili generat magis nobile. sicut qñ ex aqua generatur aer. Sz generatio tristis est quãdo ex magis nobili generatur minus nobile Vel potest dici q̃ generatio dulcis est que est fm causas vniuersales. ⁊ generatio tristis est que est ꝑter talem naturam. sicut generatio non fatata

Omnino qdem igitur cõtrarij motus ⁊ qetis dicto modo sunt. vt qui est sursum ei q̃ est deorsum. loci eñ ꝓtrietates he sunt Fertur autẽ sursum qdem motum natura ignis. deorsum vero terra. ⁊ contrarie ipsorꝫ loci mutationes sunt. ignis autẽ sursum qdem natura: deorsum aũt extra naturam. Et cõtrarius est q̃ est fm naturã ipsius ei qui est extra naturam. ⁊ quietis aũt similiter. Que nãqz est sursum qes qui est desup deorsum motui cõtraria est. Fit autẽ terre. illa autẽ quies extra naturã. motus aũt hic fm naturã: quare motui quies cõtraria que est extra naturã. ei qui est fm naturam eiusdẽ. Et motus eñ eiusdem ꝓtrarius sic est Alia qdem fm naturã ipsorꝫ erit sursuz aut deorsum. alia aũt extra naturam

Hic ponit pncipale qd intrẽdebat ex ista dubitatiõe sz q̃ motus ⁊ quies nõ solum opponunt penes termios sicut dcñ est. sed etiã fm naturale ⁊ violentũ. Dicit ergo q̃ nõ solum generatio ꝓtrariat generatõi. ⁊ corruptio corruptioni penes naturale ⁊ violentũ. sz ylr omes motus et qetes sunt hoc mõ ꝓtraria. qd pbat exẽplariter in motu locali. qr ibi est magis manifestũ. qr motus ignis sursum ꝓtrariat quieti ignis deorsum penes naturale ⁊ violentũ. Et quib possum? sumere talem ꝓclusionẽ. q̃ motus ⁊ qetes pñt tripl'r ꝓtrariari. Uno mõ penes terminos tñ. vt motus ignis sursum ⁊ motus terre deorsum. Secõo ꝓtrariant penes naturale ⁊ violentũ tñ. sicut motus ignis sursum ⁊ motus terre deorsum. Tercio cõtrariantur penes vtrũq; .s. penes terminos. ⁊ penes naturale ⁊ violentũ. sicut motus ignis sursuz ⁊ motus ignis deorsum. qr ibi sunt cõtrarij termini .s. sursum ⁊ deorsum. ⁊ vnus est naturalis. alius ꝓo violentus

Habet aũt dubitationẽ. si est omnis qetis que nõ semp generatio. ⁊ hec ipm stare. Wanentis igit extra naturã. vt terre sursum erit generatio Cũ ergo ferabat sursum violẽtia stent Sed qd semp stat videtur ferri velocꝫ ad qd materia. que aũt violẽtia est cotrariũ est. Nõ factũ ergo quiescens erit quiescens

Hic mouet scdam dubitationẽ. qr eñ Aresto. dicit de qete violẽta q̃ opponit quieti naturali. Mouet dubitationẽ. vtꝫ cuiuslibet qetis q̃ nõ sp fuit sit aliqua gñatio id est vtꝫ generet quies violẽta. sicut generat quies naturalis. Et vocat generationẽ quiet? hic stare. qr stare est ad quietẽ tendere. sic infra patebit. ⁊ pbat duab rõnib pẽ negatiuã .s. q̃ nõ oĩs quies generat. quaꝫ pma stat in h Si cuiuslibet qetis q̃ nõ sp fuit est gñatio. g̃ etiã quies extra naturã esset gñatio. sz hoc nõ pt dici. qr qñ p motũ generat quies. tũc qnto mobile plus accedit ad terminũ in q̃ accipit quies. tãto velocꝫ mouet. sz ꝓriũ est in motu violento. qr quãto magis accedit ad terminũ in q̃ accipit quies violẽta. tanto tardius mouet. sicut pz de lapide. p iecto sursum. qui quãto plus recedit a manu. ꝓiciẽtis tãto tardius mouetur.

Amplius videtur stare. aut omnino esse in ipsius locum ferri aut accidere simul

Scda ratio stat in hoc. generare quietẽ vel est motus naturalis vel fit cum motu naturali. sz quies violẽta nec est motus naturalis nec fit cum motu naturali. ergo nõ est generatio quietis in motu vilento.

Obiat q̃ sotoz

Solut

Dubit

Bñado

Trist

Aresto

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Habet ãt dubitatõez. si ꝓria est quies. q̃ est hic. q̃ huic est motui. cuz em̃ moueat ex h̃ aut reꝗciat. adhuc videtur hẕe qd abiectũ est. q̃re si hec q̃es ꝓria est ei q̃ huic ẽ in ꝓtrariũ motui sil' erunt ꝓtraria Aut sic quiescit fm q̃ adhuc manet. Nõo aũt eius qd mouetur. aliud q̃dẽ ibi. aliud aũt est in qd mutat. vñ ⁊ magis motus motui cõtrarius est q̃z quies

Hic ponit terciã dubitationẽ q̃ est. ex q̃ dem̃ est q̃ duz aliq̃d mouet. tũc nõ statim abꝗcit terminũ a q̃. sz aliq̃d retinet de illo. sic seq̃tur si q̃es est in termio a q̃ ꝓtrariat motui q̃ est ab isto termio in ꝓriũ terminũ. tũc seq̃tur q̃ ꝓria sunt sil'. qz termin' a q̃ sil' est cuz motu. qz nõ stam abꝗcit Istam dubitationẽ primo soluit dicens. q̃ nõ est incõueniens ꝓtraria esse sil' fm esse impfectũ ⁊ fm q̃d. sz simpl'r duo cõtraria non pñt esse sil' in motu ergo pmiscent duo contraria fm esse impfectum.

Dubitabit aũt vtiq̃z quis ⁊ de stare. si ⁊ quicũq̃z pter naturã motus. his est q̃es opposita Siq̃dẽ igit nõ erit incõueniẽs: manet em̃ violentia. q̃re quiescẽs aliq̃d erit non sp̃ siue fieri Sz palã qd erit: sicut em̃ mouet preter naturam. ⁊ q̃escet vtiq̃z aliq̃d preter naturã

Hic soluit sedam dubitationẽ. s. q̃ incõueniẽs videt dicere q̃ nõ fiat gñatio q̃etis violẽte. qz hoc qd q̃ñq̃z nõ est ⁊ q̃ñq̃z est. h̃ videt generari. cũ gñatio sit pgressio a nõ esse ad esse. sz manifestũ est quietẽ violentã q̃ñq̃z nõ esse et postea esse. g̃ videt fieri gñatio hmõi quiet'. Sz qz h̃ cõtrariũ est ei qd dem̃ est in duab' rõib'. g̃ est distinguendũ qz dupl'r aliq̃d gñat. vno' p se. i. ꝓrie ⁊ p cãm effectiuã et sic q̃es violẽta nõ gñat. sz quies natural' generat ex naturali motu q̃ efficit p naturã. ⁊ p ꝓñs eius q̃es. Alio mõ ꝗ aliq̃d generari p cãm defectiuã. ⁊ sic q̃es violẽta ꝗ generari. qz talis q̃es generat p defectũ ꝓtutis violentãtis aliq̃d mobile Exẽpli grã. in ꝓiectiõe lapidis sursum deficit motus. qz deficit ꝓtus ꝓiciẽtis. ⁊ motus aeris causatus ex ꝓtute ꝓiciẽtis. ⁊ sic seq̃tur q̃es lapidis sursuz

Qm̃ aũt est quibusdã motus fm naturã et pter naturã. Puta ignis qui sursuz fm naturã qui ãt deorsuz pter naturã. vtꝗ hic ꝓrius aut qui terre. Nec em̃ ferr fm naturã deorsuz aut palã qz ambo. sz nõ eodẽ mõ. sz quicq̃d fm naturã exñtis. eius ãt qui sursuz ignis ei' qui deorsuz. vt fm naturã exñs pter naturã exñti. sil'r aũt ⁊ mãsionib'. Forte ãt quieti motus aliq̃tenus opponit. cum em̃ moueat ex hoc. ⁊ abꝗciat. ad hoc videtur hẕe qd abꝗcit. quare si ipsa quies ꝓtraria est ei q̃ hinc in ꝓtrariũ motui sil' existãt ꝓria. si aliq̃tenus q̃escit aut adhuc manet. Total'r aũt eius qd mouet. hoc quidẽ ibi hoc aũt in qd mutatur. ꝓpter qd ⁊ magis motus motui ꝓtrariũ q̃z quies. Quis quidẽ igit motus simpl'r vnus dem̃ est. ⁊ de motu quidẽ et quiete quõ vtercz vnus. et qui contrarij quibusdã dictum est. Elucidat magis p'm dubũ

Hic pñr Aresto. addit alia duo ad declarandũ pmã q̃stionẽ Dicũt tũ quidã. q̃ iste textus nõ sit de mẽte phi Primũ est. vtrũ motui naturali ignis sursum ꝓriat motus ignis violẽtus deorsuz. vel motus natural' terre deorsum Et dõm est q̃ vtroq̃z mõ. qz pmi motus ꝓtrariant ad invicẽ fm naturale ⁊ violentũ. ⁊ fm termios. Sz alij duo ꝓriant fm termios tm̃. qz ambo sunt naturales Secundũ qd addit phs est. q̃ motus opponit aliq̃liter q̃eti nõ pfecte sicẽ motui opponit. et hoc tõ. qz motus opponit motui ꝓprie ꝓrie. sz motus opponit q̃eti solũ puatiue.

Qm̃ Utꝗ ꝓueniẽter assignntur ꝓrietates motus penes termios ⁊ naturale ⁊ violentũ Dõm q̃ ꝓpria ⁊ ꝓncipalis ꝓrietas sumẽda est in motib' penes termios. sz q̃dã secũdaria analogica ⁊ minus ꝓncipalis ꝓrietas sumitur penes naturale ⁊ violentũ Primũ pz. qz ꝓrietas est drã fm spẽm. x. metaphisice. ab illo ergo aliq̃d hz ꝓrietatẽ ꝓprie dictã a quo hz spẽm. sz motus hz spẽm ex termino. ergo ex illis hz etiã ꝓtrietatẽ. sz naturale ⁊ violentũ sunt in motu ex parte mouentis ⁊ mobilis. sed illa sunt extrinseca motui. dicitur em̃ motus naturalis ꝓpter ꝓncipium naturale. Naturale ⁊ Cõcretas ꝓrie sumit' penes fines simpl'r ꝓprie penes naturale ⁊ violentũ ꝓprie m motu cõrali ⁊ fm q̃d m alios ꝓprie

Qm̃ Utꝗ naturale ⁊ violentũ eq̃liter repiant in oib' motib' Dõm q̃ in oib' inuenunt. sz nõ eq̃liter. qz naturale ⁊ violentũ simpl'r ⁊ ꝓprie reperiuntur in motu locali. sz fm q̃d in alijs motib'. Qd sic pz. qz q̃ñis aliqua generatio posset dici violẽta vel ꝓtra naturam ex pte tpis ⁊ ex pte modi fiẽdi. vel ex causis vñb'. qz est pter ordinẽ causaꝝ vniuersaliũ. sicut qñ generant rose in hyeme. est tũ talis generatio naturalis ex parte nature pticularis. s. ex pte materie. qz dispositio materie naturaliter dispositiue inducit formã. que seq̃tur ex tali dispositione. Sz in motu locali pt esse violentũ simpl'r. qñ scz aliq̃d mobile hz motũ localẽ. ad quẽ motũ ipsuz mobile nullã hz habitudinẽ naturalẽ. ⁊ sic talis motus est simpl'r violẽtus. qz violentũ est qd est a ꝓncipio extrinseco. passo nõ ꝓferente vim. tercio ethicoꝝ. id est qñ in materia aut mobili nõ est naturalis aptitudo ad talẽ formã. Ex prẽdictis pz. q̃ nulla gñatio est absolute violẽta. qz passum. i. materia semp confert vim. i. hz naturalẽ aptitudinẽ ad formã que recipit in materia Et rõ istius dñtie est. qz motus localis nõ est motus ad formã que oritur ab intrinseco. sz ab extrinseco. s. loco. et ideo potest talis forma simpl'r ab extrinseco advenire. in q̃ ꝓsistit rõ violenti. In alijs aũt motib' forme adueniũt ab intrinseco. qz ex aptitudine materie. ⁊ iõ nõ pt in eis simpl'r inueniri violentũ

Explicit quintus liber phisicoꝝ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf